

Μελέτη με τίτλο

Η κατάσταση των μισθών των καθηγητών πανεπιστημίου στην Ελλάδα

Χαράλαμπος Φείδας
Αν. Καθηγητής Α.Π.Θ
Μέλος της Ε.Γ. της ΠΟΣΔΕΠ

Θεσσαλονίκη 2014

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή	2
2. Δεδομένα και μεθοδολογία	3
3. Το μισθολόγιο των καθηγητών πανεπιστημίου.....	6
4. Μειώσεις των αποδοχών στην τριετία 2010-2012	9
5. Σύγκριση των αποδοχών των πανεπιστημιακών με άλλες κατηγορίες δημοσίων λειτουργών και υπαλλήλων	11
6. Σύγκριση μισθών των Ελλήνων πανεπιστημιακών με μισθούς άλλων χωρών	14
6.1 Σύγκριση των μηνιαίων αποδοχών των πανεπιστημιακών στις χώρες της Ε.Ε.	16
6.2 Σύγκριση μισθών των πανεπιστημιακών μεταξύ χωρών με βάση το κόστος ζωής.....	18
6.3 Σύγκριση μισθών των πανεπιστημιακών μεταξύ χωρών με βάση το βιοτικό επίπεδο	20
6.4 Σύγκριση των μισθών των πανεπιστημιακών με το μέσο μισθό εργαζομένου στις χώρες της Ε.Ε.	24
6.5 Συγκεντρωτικά χαρακτηριστικά των μισθών των πανεπιστημιακών στις χώρες της Ε.Ε.	25
6.6 Σύγκριση των μισθών των πανεπιστημιακών με άλλες κατηγορίες δημοσίων λειτουργών σε χώρες της Ε.Ε.	28
7. Πρόσθετες αμοιβές	30
7.1 Ερευνητικά προγράμματα.....	31
7.2 Παράλληλη απασχόληση	33
8. Υποχρηματοδότηση των Πανεπιστημίων	34
9. Συμπεράσματα	36

1. Εισαγωγή

Σύμφωνα με την παράγραφο 6 του άρθρου 16 του Συντάγματος της Ελλάδας «Οι καθηγητές των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων είναι δημόσιοι λειτουργοί», σε αναγνώριση του αυξημένης βαρύτητας ρόλου των πανεπιστημιακών καθηγητών στην εκπαίδευση του μελλοντικού επιστημονικού δυναμικού της χώρας και στην παραγωγή νέας γνώσης και έρευνας, η οποία οδηγεί στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη και συνεπώς στην πρόοδο της κοινωνίας και στην ευημερία των πολιτών.

Ο συνταγματικά κατοχυρωμένος ειδικός ρόλος των πανεπιστημιακών καθηγητών (μελών ΔΕΠ) ως δημόσιων λειτουργών, αναγνωρίζεται και από τον νόμο 4009/2011, σύμφωνα με τον οποίο οι αποδοχές των Καθηγητών Πανεπιστημίου «είναι ανάλογες του λειτουργήματος που επιτελούν». Λόγω των ειδικών προσόντων, των καθηκόντων, της διαδικασίας εκλογής και εξέλιξης και του κοινωνικού τους ρόλου, οι καθηγητές πανεπιστημίου δεν εντάσσονται στο ενιαίο μισθολόγιο και βαθμολόγιο των δημοσίων υπαλλήλων, αλλά αμείβονται με ειδικό μισθολόγιο.

Οι πανεπιστημιακοί καθηγητές, πέραν του ειδικού ρόλου τους ως δημόσιων λειτουργών, αποτελούν μια ομάδα εργαζομένων με ειδικά πνευματικά προσόντα, ιδιαίτερες δεξιότητες και ανώτατη εκπαίδευση, η οποία αξιολογείται με απαιτητικές διαδικασίες κρίσης σε όλη τη διάρκεια του εργασιακού της βίου. Τα καθήκοντά τους αφορούν στην άσκηση διδακτικού και ερευνητικού έργου ενώ περιλαμβάνεται και η συμμετοχή στα όργανα διοίκησης του πανεπιστημίου και των μονάδων του.

Κατά την τελευταία τριετία ασκήθηκε μια πολιτική συνεχών μειώσεων των αποδοχών των πανεπιστημιακών με παράλληλη αύξηση των κρατήσεων και των φόρων, οδηγώντας τις τακτικές τους αποδοχές σε σημαντική συρρίκνωση. Κατά πόσο όμως οι ισχύοντες σήμερα μισθοί των Πανεπιστημιακών Καθηγητών συνάδουν με τα αυξημένα προσόντα, τα ειδικά καθήκοντα, το κύρος και τον κοινωνικό ρόλο του λειτουργήματος και του έργου που καλούνται να επιτελέσουν στην ελληνική κοινωνία ως ακαδημαϊκοί δάσκαλοι και ερευνητές;

Στο ερώτημα αυτό προσπαθεί να απαντήσει η παρούσα μελέτη, έχοντας ως στόχο την παρουσίαση μιας πλήρους, αναλυτικής και εμπειριστατωμένης εικόνας για τη μισθολογική κατάσταση των πανεπιστημιακών καθηγητών στην Ελλάδα, μέσω της ανάλυσης των χαρακτηριστικών του ειδικού μισθολογίου τους. Για το σκοπό αυτό θεωρείται απαραίτητη η σύγκριση με άλλες κατηγορίες δημοσίων λειτουργών και υπαλλήλων στην Ελλάδα αλλά και πανεπιστημιακών σε χώρες του εξωτερικού λαμβάνοντας υπόψη το κόστος ζωής και το βιοτικό επίπεδο της κάθε χώρας. Παράλληλα, διερευνάται η δυνατότητα πρόσθετων αμοιβών και ο βαθμός στον οποίο αυτές μπορούν να αυξήσουν το διαθέσιμο εισόδημα των πανεπιστημιακών.

2. Δεδομένα και μεθοδολογία

Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε ήταν η εξής:

α. Αρχικά γίνεται **ανάλυση του μισθολογίου** των πανεπιστημιακών αλλά και των **μειώσεων της τριετίας 2012-13**, με βάση τις βαθμίδες, τα έτη προϋπηρεσίας και τη σύνθεσή του (βασικό μισθό, κρατήσεις και φόρους). Επιλέχθηκε ο ακόλουθος συνδυασμός βαθμίδας-ετών υπηρεσίας και οικογενειακής κατάστασης:

- Λέκτορας με 1 έτος υπηρεσία, παντρεμένος χωρίς παιδιά
- Επ. Καθηγητής με 10 έτη υπηρεσία, παντρεμένος με 1 παιδί
- Αν. Καθηγητής με 15 έτη υπηρεσία, παντρεμένος με 2 παιδιά
- Καθηγητής με 20 έτη υπηρεσία, παντρεμένος με 2 παιδιά
- Καθηγητής με 30 έτη υπηρεσία, παντρεμένος με 2 παιδιά

Για την ανάλυση του μισθολογίου και τον υπολογισμό της διαχρονικής εξέλιξης των μηνιαίων αποδοχών των πανεπιστημιακών στις διάφορες βαθμίδες και έτη προϋπηρεσίας χρησιμοποιήθηκε το φύλλο υπολογισμού μισθοδοσίας που ανέπτυξε ο συγγραφέας της έκθεσης (Φείδας, 2014).

β. Ακολουθεί η **σύγκριση των αποδοχών των πανεπιστημιακών με άλλες κατηγορίες δημοσίων λειτουργών και υπαλλήλων** (δικαστικών, στρατιωτικών, ιατρών ΕΣΥ και εκπαιδευτικών Β' βαθμιας εκπαίδευσης) τόσο σε επίπεδο βασικού μισθού της κατώτερης βαθμίδα-βαθμού όσο και μικτών αποδοχών ανά βαθμίδα-βαθμό. Οι συγκρίσεις με βάση τη βαθμίδα γίνεται για τρεις τυπικές βαθμίδες-βαθμούς και χρόνους υπηρεσίας, οι οποίες θεωρούνται ότι έχουν αντιστοιχία:

- Λέκτορα, Πρωτοδίκη, Ανθυπολοχαγού πρωτοεισερχόμενων
- Αναπληρωτή Καθηγητή, Αντισυνταγματάρχη και Εφέτη με 15 έτη υπηρεσία
- Καθηγητή, Αντιστράτηγου και Γενικού Επίτροπου με 30 έτη υπηρεσία.

Τα δεδομένα για τις μηνιαίες αποδοχές των ειδικών μισθολογίων των δικαστικών, στρατιωτικών και ιατρών ΕΣΥ, προήλθαν από διάφορες πηγές, όπως τα σχετικά ΦΕΚ, άρθρα δημοσιευμένα σε εφημερίδες, έρευνα του Γ. Λιτσαρδάκη (2012). Τα αντίστοιχα δεδομένα για τις αποδοχές των εκπαιδευτικών Β' βαθμιας εκπαίδευσης υπολογίστηκαν με το φύλλο υπολογισμού μισθοδοσίας του Βασίλη Χουλιάρα (2013).

γ. Συγκρίνονται, επίσης, οι **αποδοχές των ελλήνων πανεπιστημιακών με αυτές των συναδέλφων τους σε άλλες χώρες της Ε.Ε. και παγκοσμίως.**

Αξιόπιστα δεδομένα μικτών μηνιαίων αποδοχών του διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού των πανεπιστημίων διαφόρων χωρών παρέχονται κυρίως από τέσσερεις πηγές. Η κύρια πηγή δεδομένων είναι το ευρωπαϊκό ερευνητικό πρόγραμμα MORE2 (Support for continued data collection and analysis concerning MObility patterns and career paths of REsearchers) στα πλαίσια του οποίου πραγματοποιήθηκε μια μεγάλης κλίμακας έρευνα για

τα χαρακτηριστικά της καριέρας και της κινητικότητας των ευρωπαϊών ερευνητών (MORE2, 2012).

Μια άλλη πηγή μισθολογικών δεδομένων πανεπιστημιακών καθηγητών αποτελεί η μελέτη των Altbach et al. (2012), στην οποία αναλύονται μισθολογικά στοιχεία που συγκεντρώθηκαν στην περίοδο 2007-2010 για 28 χώρες παγκοσμίως στα πλαίσια του ερευνητικού προγράμματος International Comparison of Academic Salaries in 28 Countries (<http://acarem.hse.ru/>).

Τέλος, μισθολογικά δεδομένα καθηγητών πανεπιστημίου υπάρχουν διαθέσιμα από το Academic Careers Observatory (ACO, 2014) του European University Institute. Τα δεδομένα αφορούν κυρίως το έτος 2007, αλλά για μερικές χώρες τα δεδομένα έχουν ενημερωθεί μέχρι το 2013.

Στην παρούσα μελέτη χρησιμοποιήθηκαν κυρίως τα πιο ενημερωμένα στοιχεία του προγράμματος MORE2 (2012) ενώ στοιχεία από τις άλλες δυο πηγές χρησιμοποιήθηκαν επικουρικά. Ιδιαίτερα για την Πολωνία, χρησιμοποιήθηκαν τα πιο πρόσφατα δεδομένα που υπάρχουν διαθέσιμα στην μελέτη των Kaszubowski και Wolszczak-Derlacz (2014).

Λόγω των διαφορετικών συστημάτων βαθμίδων εξέλιξης, η σύγκριση των μικτών μηνιαίων αποδοχών των πανεπιστημιακών **στις χώρες της Ε.Ε.**, έγινε χρησιμοποιώντας δεδομένα και των δυο πηγών, για τρεις τυπικές βαθμίδες:

1. *Assistant Professor-Junior Lecturer*,
2. *Associate Professor-Senior Lecturer*,
3. *Full Professor*

Αντίστοιχη σύγκριση πραγματοποιήθηκε αξιοποιώντας δεδομένα καθαρών μηνιαίων αποδοχών για το έτος 2009 που συγκεντρώθηκαν με προσωπική επικοινωνία της κας Μίσκου Ελένης με 13 πανεπιστήμια Ευρωπαϊκών χωρών στα πλαίσια της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας της (Μίσκου Ελένη , 2010).

Για τη σύγκριση των μισθών **σε παγκόσμιο επίπεδο** χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία μικτών μηνιαίων αποδοχών των πανεπιστημιακών καθηγητών από δημόσια πανεπιστήμια 28 χωρών παγκοσμίως, για τις τρεις τυπικές βαθμίδες, με βάση τα δεδομένα της μελέτης των Altbach et al. (2012) τα οποία καλύπτουν την περίοδο 2007-2010.

Έγινε επίσης σύγκριση των μισθών χρησιμοποιώντας εκτός των πραγματικών τιμών και την ισοτιμία αγοραστικής δύναμης σε δολάρια (Purchasing Power Parity US Dollars, PPP\$), η οποία λαμβάνει υπόψη και το **κόστος ζωής** της κάθε χώρας. Για την μετατροπή των ποσών σε PPP\$ χρησιμοποιήθηκαν δεδομένα από τη βάση δεδομένων του διεθνούς Οργανισμού για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη, ΟΟΣΑ (Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD)(OECD, 2014a).

Προκειμένου να διερευνηθεί η οικονομική κατάσταση των πανεπιστημιακών καθηγητών σε σχέση με το μέσο όρο του **βιοτικού επιπέδου** των χωρών τους, υπολογίστηκε η αναλογία

των μισθών με το κατά κεφαλήν εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ), το οποίο αποτελεί ένα απλοϊκό δείκτη του γενικού βιοτικού επιπέδου της χώρας. Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ υπολογίστηκε από τη διαίρεση του ΑΕΠ, που αντιπροσωπεύει τον πλούτο της χώρας, με το συνολικό πληθυσμό της χώρας, με βάση τα δεδομένα της Παγκόσμιας Τράπεζας (World Bank, 2014) και τις εκτιμήσεις του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (IMF, 2014) για τα επόμενα έτη. Εξετάστηκε, τέλος, η απόκλιση της αναλογίας μισθών/κατά κεφαλή ΑΕΠ κάθε χώρας από τη μέση αναλογία μισθών/κατά κεφαλή ΑΕΠ 20 χωρών της Ε.Ε. Η σύγκριση αφορούσε έτη για τα οποία υπήρχαν διαθέσιμα στοιχεία μισθών των πανεπιστημιακών (2007-2013).

Η απόκλιση των μισθών των πανεπιστημιακών καθηγητών από τους μισθούς άλλων κατηγοριών εργαζομένων εξετάζεται μέσω της σύγκρισής τους με το **μέσο μισθό των εργαζομένων** σε μια χώρα. Για το σκοπό αυτό χρησιμοποιήθηκαν τα δεδομένα για το μέσο ετήσιο μισθό 24 χωρών της Ε.Ε. που διατίθενται από τον διεθνή Οργανισμό για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη, ΟΟΣΑ (Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD)(OECD, 2014b). Η σύγκριση πραγματοποιήθηκε υπολογίζοντας την αναλογία του μικτού μισθού στη βαθμίδα του καθηγητή με το μέσο μισθό (μικτές αποδοχές) της κάθε χώρας.

Γίνεται σύγκριση **δεικτών για τις αμοιβές** ερευνητών-καθηγητών πανεπιστημίων (μισθοί, μονιμότητα και βαθμός αυτονομίας των πανεπιστημίων στη λήψη αποφάσεων επί των μισθολογικών θεμάτων) στην Ελλάδα και άλλες χώρες με τη μέση τιμή τους στην Ε.Ε. και τις ΗΠΑ. Οι δείκτες αυτοί υπολογίστηκαν από το ευρωπαϊκό ερευνητικό πρόγραμμα MORE2 (2012), τα δε αποτελέσματα παρουσιάζονται συνοπτικά με τη μορφή διαγραμμάτων ενδεικτικά για κάποιες χώρες της Ε.Ε.

δ. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα **συγκριτικά στοιχεία του μισθολογίου των πανεπιστημιακών με άλλες επαγγελματικές ομάδες αντίστοιχων προσόντων και ιδιαιτερότητας, σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες**. Διαθέσιμα δεδομένα υπήρχαν μόνο για τους δικαστικούς για το 2010 σε σχετική έκθεση του Συμβουλίου της Ευρώπης (Συμβούλιο της Ευρώπης, 2010). Η σύγκριση των αποδοχών των Πανεπιστημιακών με αυτές των Δικαστών σε διάφορες χώρες της Ε.Ε. γίνεται υπολογίζοντας την αναλογία των μηνιαίων αποδοχών Πανεπιστημιακών – Δικαστών. Η σύγκριση είναι δυνατή μόνο για τις αποδοχές που λαμβάνουν οι μεγαλύτερες βαθμίδες των δυο κλάδων, κατά τη φάση της εξόδου από την υπηρεσία τους. Θεωρήθηκε ότι το κριτήριο αυτό πληρούται κατά τη στιγμή της αφυπηρέτησης στη βαθμίδα του Καθηγητή, με βάση τα δεδομένα του European University Institute (2014), και του Δικαστή Ανώτατου Δικαστηρίου, με βάση τα δεδομένα του Συμβουλίου της Ευρώπης (2010).

ε. Εξετάζονται οι **δυνατότητες πρόσθετων αμοιβών** από ερευνητικά έργα και άσκηση ελευθέρου επαγγέλματος. Παρουσιάζονται συγκριτικά στοιχεία για τις εθνικές δαπάνες για την έρευνα, ως ποσοστό του προϋπολογισμού του κράτους, σε σχέση με τις δαπάνες των άλλων κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με βάση τα στοιχεία της EUROSTAT. Επιπλέον, εξετάζεται η χρηματοδότηση από ερευνητικά προγράμματα σε σχέση με το επιστημονικό

πεδίο του πανεπιστημιακού, για να αναδειχθούν οι άνισες ευκαιρίες πρόσβασης σε ερευνητικά κονδύλια μεταξύ των επιστημονικών πεδίων. Για το σκοπό αυτό αξιοποιούνται στοιχεία από τον απολογισμό της Επιτροπής Ερευνών του ΑΠΘ (2014).

στ. Η έμμεση μείωση των αποδοχών των πανεπιστημιακών λόγω της υποχρηματοδότησης των πανεπιστημίων μελετάται με βάση τα στοιχεία του κρατικού προϋπολογισμού για τον πανεπιστημιακό τομέα που προήλθαν από τις κατανομές των πιστώσεων Τακτικού Προϋπολογισμού των οικονομικών ετών 2008-2013 του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού. Οι δαπάνες της γενικής κυβέρνησης για την τριτοβάθμια εκπαίδευση συγκρίνονται με αυτές άλλων χωρών της Ε.Ε. με βάση τα στοιχεία που προήλθαν από άρθρο του Καθηγητή Πετράκη Παναγιώτη (<http://blogs.in.gr/blogger/post/?aid=1231267597>)

3. Το μισθολόγιο των καθηγητών πανεπιστημίου

Σύμφωνα με το άρθρο 16 παρ. 6 του Συντάγματος της Ελλάδος, οι καθηγητές των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων είναι δημόσιοι λειτουργοί και οι αποδοχές τους είναι ανάλογες του λειτουργήματος που επιτελούν (Ν.4009/2011, άρθρο 25, παρ.1). Λόγω των ειδικών προσόντων, των καθηκόντων, της διαδικασίας εκλογής και εξέλιξης και του κοινωνικού τους ρόλου δεν εντάσσονται στο ενιαίο μισθολόγιο και βαθμολόγιο των δημοσίων υπαλλήλων, αλλά αμείβονται με ειδικό μισθολόγιο σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 4093/2012, όπως εκάστοτε ισχύει.

Οι πανεπιστημιακοί σύμφωνα με το άρθρο 23 του Ν.4009/2011 εντάσσονται σε δυο κατηγορίες: της πλήρους και της μερικής απασχόλησης, οπότε λαμβάνουν το 35% των τακτικών αποδοχών. Οι καθηγητές πλήρους απασχόλησης μπορούν να αμείβονται από ερευνητικά έργα, συγγραφικά δικαιώματα, να ασκούν κάθε είδους έργο ή δραστηριότητα, πλην εκείνων που προσδίδουν την εμπορική ιδιότητα, να αμείβονται από εκτέλεση κλινικού έργου και εφημερίων σε πανεπιστημιακές κλινικές, να διδάσκουν σε δημόσια ΑΕΙ, ΙΕΚ, ΚΕΚ, να ασκούν ελευθέριο επάγγελμα ύστερα από ενημέρωση του Κοσμήτορα της σχολής στην οποία ανήκουν κ.α. Καθηγητές μερικής απασχόλησης είναι υποχρεωτικά όσοι κατέχουν θέση πλήρους απασχόλησης στο δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα.

Οι καθηγητές που τελούν σε καθεστώς μερικής απασχόλησης αποτελούν ένα πολύ μικρό ποσοστό του συνόλου, με βάση τα στοιχεία που αφορούν στο Α.Π.Θ. Συγκεκριμένα, στο Α.Π.Θ. μόνο 5 μέλη ΔΕΠ σε σύνολο 2130 (ποσοστό 0.23%) είχαν δηλώσει για το 2013 ότι ανήκουν στην κατηγορία της μερικής απασχόλησης, από τα παρακάτω Τμήματα και Σχολές: Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, Αγρονόμων και Τοπογράφων Μηχανικών, Χημικών Μηχανικών, Ιατρική Σχολή και Οδοντιατρική Σχολή (στοιχεία Απριλίου 2013).

Η σημερινή κατάσταση των αποδοχών των πανεπιστημιακών, όπως αυτές διαμορφώθηκαν με τις μειώσεις που επέφερε ο νόμος 4093/2012, παρατίθεται στον Πίνακα

1, για τις τέσσερις βαθμίδες, με ασφάλεια δημοσίου, τυπικό χρόνο προϋπηρεσίας και οικογενειακή κατάσταση. Ο υπολογισμός του φόρου έγινε με βάση τον τελευταίο φορολογικό νόμο 4110/2013.

Πίνακας 1. Μηνιαίες αποδοχές ανά βαθμίδα για το 2014.

Βαθμίδα	Μικτές αποδοχές	Κρατήσεις	Φόρος	Καθαρές αποδοχές
Λέκτορας ¹	1719	393	129	1197
Επ. Καθηγητής ²	2093	478	196	1419
Αν. Καθηγητής ³	2594	593	338	1663
Καθηγητής ⁴	3001	630	481	1890
Καθηγητής ⁵	3503	731	659	2113

¹ Λέκτορας με 1 έτος υπηρεσία, παντρεμένος χωρίς παιδιά

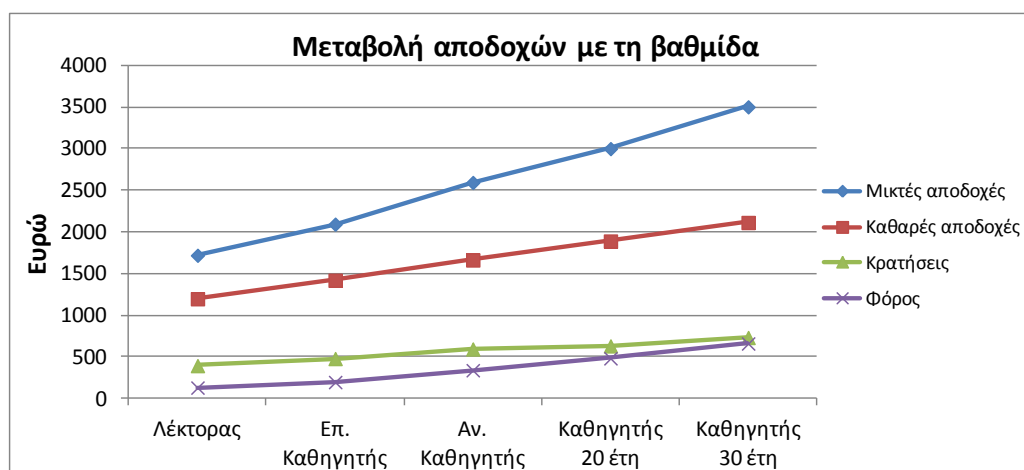
² Επ. Καθηγητής με 10 έτη υπηρεσία, παντρεμένος με 1 παιδί

³ Αν. Καθηγητής με 15 έτη υπηρεσία, παντρεμένος με 2 παιδιά

⁴ Καθηγητής με 20 έτη υπηρεσία, παντρεμένος με 2 παιδιά

⁵ Καθηγητής με 30 έτη υπηρεσία, παντρεμένος με 2 παιδιά

Η αύξηση των αποδοχών ανά βαθμίδα είναι σταθερή, μικρότερη όμως στις καθαρές από ότι στις μικτές αποδοχές λόγω αύξησης κυρίως των φόρων και δευτερευόντως των κρατήσεων (Σχήμα 1).

Σχήμα 1. Μεταβολή των μηνιαίων αποδοχών των πανεπιστημιακών ανά βαθμίδα για το 2014.

Μεγάλο μέρος των μικτών αποδοχών των πανεπιστημιακών (31-36% ανάλογα με τη βαθμίδα) δίνονται με τη μορφή επιδομάτων ως αποτέλεσμα της επιδοματικής πολιτικής που ακολουθήθηκε τις τρεις τελευταίες δεκαετίες στο ειδικό μισθολόγιο των πανεπιστημιακών (βλ. Πίνακας 2). Τα τρία επιδόματα είναι τα εξής: 1. Διδακτικής προετοιμασίας και εξωδιδακτικής πανεπιστημιακής απασχόλησης εντός των Πανεπιστημίων, 2. Ειδικό ερευνητικό, για την εκτέλεση μεταδιδακτορικής έρευνας και την ταχύτερη και αποτελεσματικότερη προώθηση των ερευνητικών προγραμμάτων, και 3. Πάγια μηνιαία αποζημίωση για τη δημιουργία και ενημέρωση βιβλιοθήκης και συμμετοχής σε συνέδρια.

Εξ' αυτών, τα δυο πρώτα θεωρούνται οικονομική ενίσχυση ενώ για το τρίτο το Συμβούλιο της Επικρατείας (Σ.τ.Ε.) με τις υπ' αριθμ. 29/2014 και 2306/2014 αποφάσεις της Ολομέλειας του, έκρινε αμετάκλητα ότι α) η εν λόγω αποζημίωση των πανεπιστημιακών λειτουργών δεν αποτελεί φορολογητέο εισόδημα καθώς το συγκεκριμένο επίδομα έχει αποζημιωτικό χαρακτήρα για την κάλυψη πρόσθετων δαπανών στις οποίες υποβάλλονται τα μέλη ΔΕΠ για την εκτέλεση της υπηρεσίας που τους έχει ανατεθεί και β) ότι η φορολόγηση της εν λόγω αποζημίωσης, είναι ανίσχυρη και μη εφαρμοστέα ως αντισυνταγματική και, συνακόλουθα, ότι η φορολογική αρχή εσφαλμένα ερμήνευσε και εφάρμοσε το νόμο που προβλέπει την φορολόγηση της εν λόγω αποζημίωσης.

Αν και η πολιτεία οφείλει να συμμορφωθεί με την απόφαση, αυτό έχει γίνει μόνο εν μέρει με την έκδοση της ΠΟΛ υπ. Αρ. 1234/2014 με την οποία δρομολογείται η επιστροφή των παρακρατηθέντων φόρων των τελευταίων ετών, καλώντας τις αρμόδιες φορολογικές αρχές να λαμβάνουν υπόψη τις αποφάσεις αυτές του ΣτΕ κατά την εκκαθάριση τροποποιητικών δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος.

Το διδακτικό προσωπικό των πανεπιστημίων εξακολουθεί όμως να φορολογείται, παρανόμως, για την ως άνω πάγια μηνιαία αποζημίωση (επίδομα βιβλιοθήκης) και να υποχρεώνεται, για την δικαίωσή του, να καταθέτει μαζικά ανακλητικές δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος στις αρμόδιες ΔΟΥ για τα αυτονόητα και ήδη κριθέντα από το Συμβούλιο της Επικρατείας, υποβαλλόμενο, χωρίς λόγο, σε άσκοπη ταλαιπωρία και απώλεια χρόνου.

Με βάση τις επιταγές του συντάγματος και του νόμου, το Υπουργείο Οικονομικών έχει την υποχρέωση να συμμορφωθεί χωρίς καθυστέρηση προς τις στις δυο αυτές τελεσίδικες αποφάσεις του ΣτΕ και να ενεργήσει ό, τι επιβάλλεται για την εκτέλεσή τους (νομοθετική ρύθμιση, έκδοση εγκυκλίου) προκειμένου να επιλυθεί οριστικά το ζήτημα της φορολόγησης της ως άνω πάγιας μηνιαίας αποζημίωσης (επίδομα βιβλιοθήκης).

Πίνακας 2. Επίδοματα και ποσοστό επί των μικτών αποδοχών, ανά βαθμίδα για το 2014.

Βαθμίδα	Μικτές αποδοχές	Επίδοματα	Επίδοματα (%)
Λέκτορας ¹	1719	612	36%
Επ. Καθηγητής ²	2093	663	32%
Αν. Καθηγητής ³	2594	767	30%
Καθηγητής ⁴	3001	889	30%
Καθηγητής ⁵	3503	1099	31%

¹ Λέκτορας με 1 έτος υπηρεσία, παντρεμένος χωρίς παιδιά

² Επ. Καθηγητής με 10 έτη υπηρεσία, παντρεμένος με 1 παιδί

³ Αν. Καθηγητής με 15 έτη υπηρεσία, παντρεμένος με 2 παιδιά

⁴ Καθηγητής με 20 έτη υπηρεσία, παντρεμένος με 2 παιδιά

⁵ Καθηγητής με 30 έτη υπηρεσία, παντρεμένος με 2 παιδιά

Οι καθαρές αποδοχές αποτελούν ένα ποσοστό επί των μικτών αποδοχών που κυμαίνεται από 60% για τον Καθηγητή με 30 υπηρεσία έως 70% για τον πρωτοδιοριζόμενο Λέκτορα (Πίνακας 3). Η διαφορά αυτή προκύπτει κυρίως από τη διαφορά στο φόρο ο οποίος είναι υπερδιπλάσιος σε ποσοστό για τη βαθμίδα του καθηγητή (17-19%) σε σχέση με τη βαθμίδα

του Λέκτορα (8%). Οι κρατήσεις για τα ταμεία κυμαίνονται στο 21-23% των μικτών αποδοχών.

Η προηγούμενη εικόνα διαφοροποιείται ελάχιστα στην περίπτωση ασφάλισης σε ΤΣΑΥ ή ΤΣΜΕΔΕ. Συγκεκριμένα, υπάρχει μεγαλύτερη επιβάρυνση στις κρατήσεις (2-3% των μικτών αποδοχών) με διπλή ασφάλιση δημοσίου – ΤΣΑΥ και δημοσίου - ΤΣΜΕΔΕ, με ασφάλιση πριν το 1993.

Πίνακας 3. Ποσοστό κρατήσεων, φόρων και καθαρών αποδοχών επί των μικτών αποδοχών, ανά βαθμίδα για το 2014.

Βαθμίδα	Κρατήσεις (%)	Φόρος (%)	Καθαρές αποδοχές (%)
Λέκτορας ¹	23%	8%	70%
Επ. Καθηγητής ²	23%	9%	68%
Αν. Καθηγητής ³	23%	13%	64%
Καθηγητής ⁴	21%	16%	63%
Καθηγητής ⁵	21%	19%	60%

¹ Λέκτορας με 1 έτος υπηρεσία, παντρεμένος χωρίς παιδιά

² Επ. Καθηγητής με 10 έτη υπηρεσία, παντρεμένος με 1 παιδί

³ Αν. Καθηγητής με 15 έτη υπηρεσία, παντρεμένος με 2 παιδιά

⁴ Καθηγητής με 20 έτη υπηρεσία, παντρεμένος με 2 παιδιά

⁵ Καθηγητής με 30 έτη υπηρεσία, παντρεμένος με 2 παιδιά

4. Μειώσεις των αποδοχών στην τριετία 2010-2012

Οι συνολικές μειώσεις που επήλθαν στις αποδοχές των πανεπιστημιακών κατά την τριετία 2010-2012 κυμαίνονται στο 21-26% για τις μικτές και στο 23-31% για τις καθαρές αποδοχές, ενώ αν ληφθεί υπόψη και η κατάργηση των δώρων, η συνολική μείωση στις καθαρές αποδοχές ανέρχεται στο 29% για τη βαθμίδα του λέκτορα και αγγίζει το 38% για καθηγητή με 30 έτη υπηρεσίας (Πίνακας 4). Η χρονική εξέλιξη των αποδοχών, κρατήσεων και φόρων από το 2007 έως και σήμερα, η οποία παρουσιάζεται ενδεικτικά στο Σχήμα 2 για Επ. Καθηγητή με 10 έτη υπηρεσία, αναδεικνύει την πολιτική συνεχών μειώσεων των αποδοχών των πανεπιστημιακών που ακολουθήθηκε την τελευταία τριετία με την παράλληλη αύξηση των κρατήσεων και των φόρων.

Πίνακας 4. Συνολικές μειώσεις της περιόδου 2010 – 2012 ανά βαθμίδα.

Βαθμίδα	Μικτές αποδοχές	Καθαρές αποδοχές	Καθ. αποδοχές + δώρα
Λέκτορας ¹	-21%	-23%	-29%
Επ. Καθηγητής ²	-20%	-22%	-29%
Αν. Καθηγητής ³	-21%	-26%	-32%
Καθηγητής ⁴	-25%	-30%	-37%
Καθηγητής ⁵	-26%	-31%	-38%

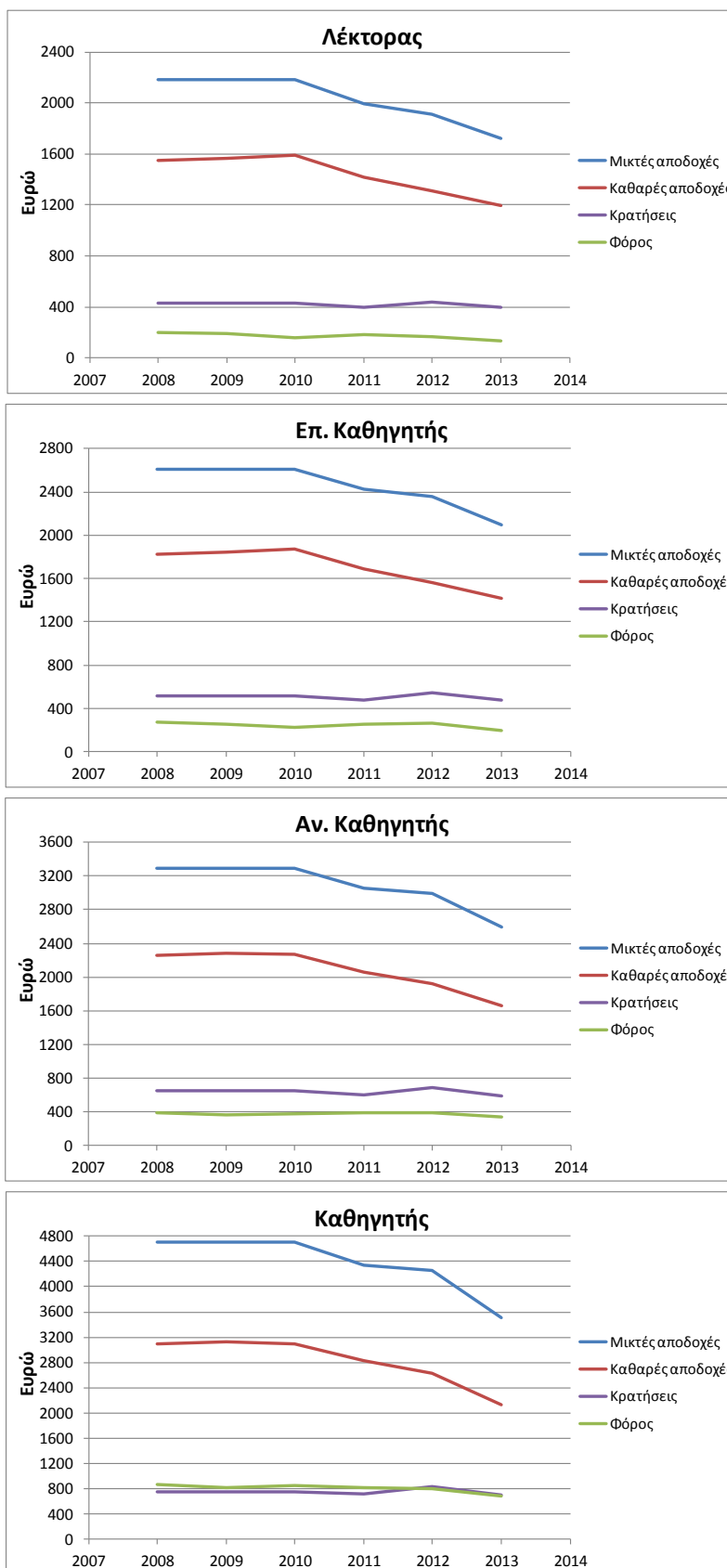
¹ Λέκτορας με 1 έτος υπηρεσία, παντρεμένος χωρίς παιδιά

² Επ. Καθηγητής με 10 έτη υπηρεσία, παντρεμένος με 1 παιδί

³ Αν. Καθηγητής με 15 έτη υπηρεσία, παντρεμένος με 2 παιδιά

⁴ Καθηγητής με 20 έτη υπηρεσία, παντρεμένος με 2 παιδιά

⁵ Καθηγητής με 30 έτη υπηρεσία, παντρεμένος με 2 παιδιά

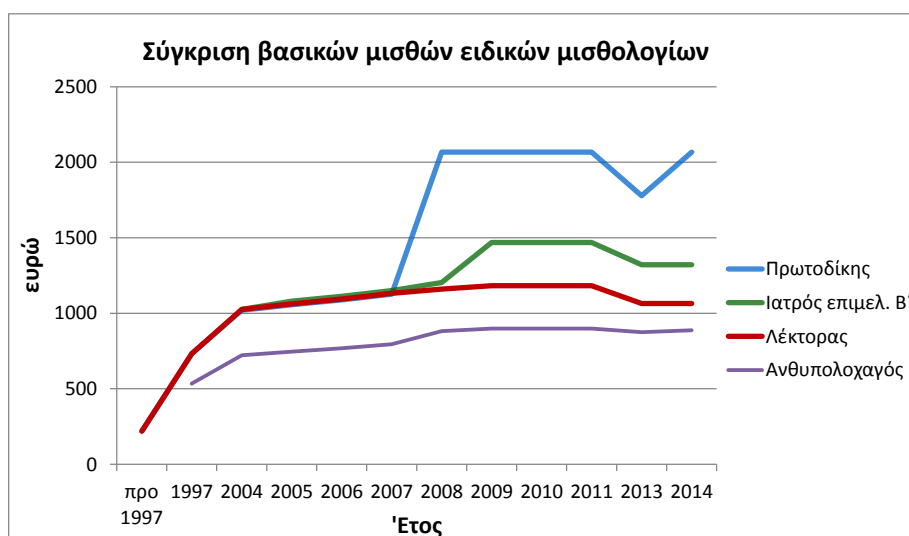
Σχήμα 2. Χρονική εξέλιξη των αποδοχών, κρατήσεων και φόρων ανά βαθμίδα από το 2007 έως το 2013 (Λέκτορας με 1 έτος υπηρεσία, παντρεμένος χωρίς παιδιά. Επ. Καθηγητής με 10 έτη υπηρεσία, παντρεμένος με 1 παιδί. Αν. Καθηγητής με 15 έτη υπηρεσία, παντρεμένος με 2 παιδιά. Καθηγητής με 30 έτη υπηρεσία, παντρεμένος με 2 παιδιά).

Το μεγαλύτερο μέρος των μειώσεων έγινε στα πλαίσια του μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής (ν. 4093/2012) το οποίο προέβλεπε οριζόντια μείωση σε όλα τα ειδικά μισθολόγια. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να σημειωθεί ότι δυο από τα ειδικά μισθολόγια (δικαστικών και ενστόλων) αποκαταστάθηκαν με τροπολογία που κατατέθηκε τον Νοέμβριο 2014, στα προηγούμενα επίπεδα κατ' εφαρμογή αποφάσεων του Συμβουλίου της Επικρατείας.

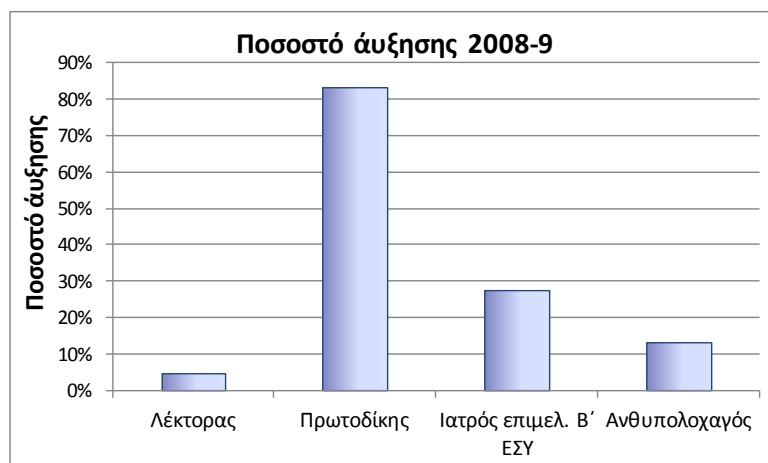
5. Σύγκριση των αποδοχών των πανεπιστημιακών με άλλες κατηγορίες δημοσίων λειτουργών και υπαλλήλων

Η σύγκριση των αποδοχών των πανεπιστημιακών με άλλες κατηγορίες δημοσίων λειτουργών και υπαλλήλων είναι καταλυτική. Μέχρι το 2007 υπήρχε αντιστοιχία στο **βασικό μισθό** των ειδικών μισθολογίων των Δικαστικών, Ιατρών του ΕΣΥ και Πανεπιστημιακών (Σχήμα 3). Η διετία 2008-2009 που ακολούθησε αποτέλεσε μια περίοδο σημαντικής αναβάθμισης των ειδικών μισθολογίων των δικαστικών, γιατρών και στρατιωτικών με αυξήσεις 83%, 28% και 13%, αντίστοιχα, στο βασικό μισθό πρωτοδίκη, ιατρού επιμελητή Β' ΕΣΥ και Ανθυπολοχαγού (Σχήμα 4).

Αντίθετα, η κατηγορία των πανεπιστημιακών είναι η μόνη μεταξύ των δημοσίων λειτουργών, η οποία δεν αναβαθμίστηκε την περίοδο αυτή, καθώς η βάση μισθολογίου των πανεπιστημιακών (βασικός μισθός Λέκτορα) παρέμεινε σχεδόν καθηλωμένη ακολουθώντας την τυπική αύξηση των μισθών του δημοσίου (4.5% τη διετία). Η μισθολογική αυτή υστέρηση δεν αιτιολογήθηκε ποτέ από τα αρμόδια υπουργεία. Όπως φαίνεται και στο Σχήμα 3 η μισθολογική αυτή διαφοροποίηση όχι μόνο διατηρήθηκε και μετά τις μειώσεις της τελευταίας τριετίας αλλά διευρύνθηκε εκ νέου με την αποκατάσταση των μισθών των δικαστικών το 2014.

Σχήμα 3. Χρονική εξέλιξη των βασικών μισθών των ειδικών μισθολογίων (Πρωτοδίκη, Ιατρού επιμελητή Β' ΕΣΥ, Λέκτορα, Ανθυπολοχαγού) από το 1997 έως και 2014.

Σχήμα 4. Συνολικές αυξήσεις της περιόδου 2008 – 2009 στους βασικούς μισθούς των ειδικών μισθολογίων (Πρωτοδίκη, Λέκτορα, Ιατρού επιμελητή Β' ΕΣΥ, ανθυπολοχαγού).

Η σύγκριση των **μικτών μηνιαίων αποδοχών** των πανεπιστημιακών με δύο άλλες επαγγελματικές ομάδες δημόσιων λειτουργών, ενταγμένων σε ειδικό μισθολόγιο, αυτές των δικαστικών και των στρατιωτικών, για τρεις αντίστοιχες τυπικές βαθμίδες/βαθμούς με τον ίδιο χρόνο προϋπηρεσίας ανά βαθμίδα φαίνεται στο Σχήμα 5. Τα στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν περιλαμβάνουν την αποκατάσταση των μισθών των δικαστικών και στρατιωτικών στα προ του 2012 επίπεδα, που έγινε μέσα στο 2014.

Για να είναι συγκρίσιμα τα στοιχεία επελέγησαν από κάθε ομάδα οι παρακάτω τρεις τυπικοί βαθμοί/βαθμίδες, οι οποίοι θεωρούνται ότι έχουν αντιστοιχία:

Για τους πανεπιστημιακούς:

1. Λέκτορας πρωτοδιοριζόμενος
2. Αναπληρωτής Καθηγητής με 15 έτη υπηρεσία
3. Καθηγητής με 30 έτη υπηρεσία

Για τους στρατιωτικούς:

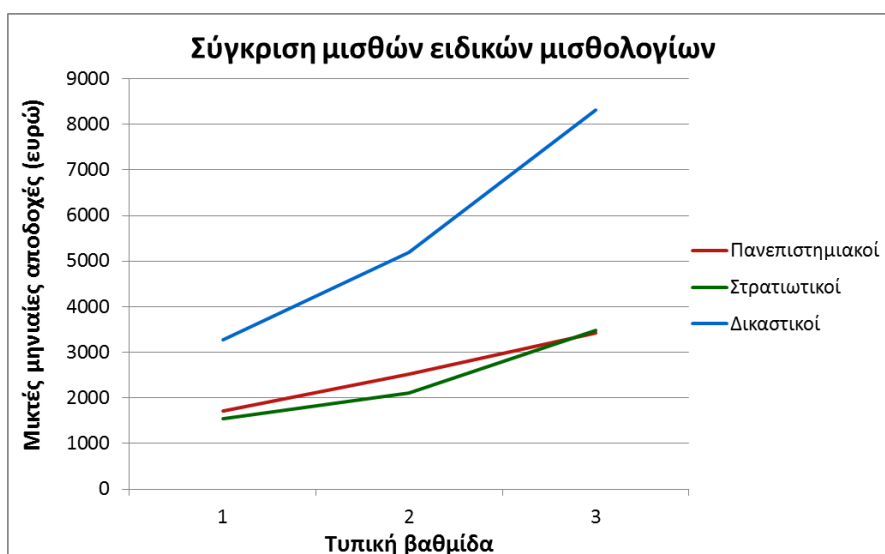
1. Ανθυπολοχαγός ως νεοεισερχόμενος στρατιωτικός.
2. Αντισυνταγματάρχης με 15 έτη προϋπηρεσία και
3. Αντιστράτηγος, ο οποίος αποτελεί και τον τελευταίο βαθμό στην ιεραρχία του στρατού με βάση τα έτη προϋπηρεσίας.

Στην ομάδα των δικαστικών:

1. Πρωτοδίκης, ως νεοεισερχόμενος στο δικαστικό σώμα
2. Εφέτης ως δικαστικός με 15 χρόνια προϋπηρεσία και
3. Γενικός Επίτροπος, ο οποίος αποτελεί τον τελευταίο βαθμό στην ιεραρχία των δικαστικών.

Η σύγκριση των μισθών των πανεπιστημιακών με αυτούς των στρατιωτικών και των δικαστικών για τις τρεις αντίστοιχες τυπικές βαθμίδες/βαθμούς (Σχήμα 5) οδηγεί στα ακόλουθα συμπεράσματα:

- Οι μισθοί των πανεπιστημιακών υπολείπονται σημαντικά αυτών των δικαστικών κατά 48% στο πρώτο μισό διάστημα του εργασιακού βίου, ενώ προς την ολοκλήρωση της καριέρας τους η διαφορά αυτή αυξάνει αγγίζοντας το 60%.
- Αντιθέτως, οι μισθοί των πανεπιστημιακών υπερτερούν ελαφρά των μισθών των στρατιωτικών κατά 10-20% στο πρώτο μισό διάστημα του εργασιακού βίου ενώ προς την ολοκλήρωση της καριέρας τους δεν υπάρχει ουσιαστική διαφορά μετά την αποκατάσταση του μισθολογίου των στρατιωτικών το 2014.
- Η αύξηση των αποδοχών ανά βαθμίδα είναι σταθερή για τους πανεπιστημιακούς, εν αντιθέσει με τις αποδοχές των δύο άλλων ειδικών μισθολογίων οι οποίες αυξάνονται σημαντικά στην τελευταία βαθμίδα.

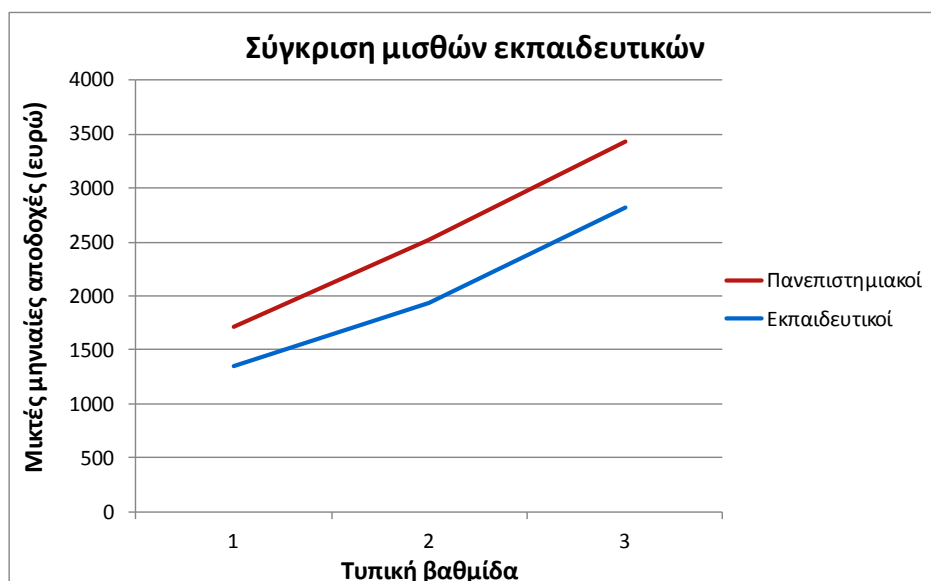

Σχήμα 5. Σύγκριση των μηνιαίων μισθών των μισθών των πανεπιστημιακών με αυτούς άλλων ειδικών μισθολογίων (Στρατιωτικών και Δικαστικών) για τρεις τυπικές βαθμίδες και χρόνους υπηρεσίας (1: Λέκτορα, Πρωτοδίκη, Ανθυπολοχαγού πρωτοεισερχόμενων. 2: Αναπληρωτή Καθηγητή, Αντισυνταγματάρχη και Εφέτη με 15 έτη υπηρεσία. 3. Καθηγητή, Αντιστράτηγου και Γενικού Επίτροπου με 30 έτη υπηρεσία). Ισχύει για Νοέμβριο 2014.

Η ανάλογη σύγκριση των μισθών των πανεπιστημιακών με αυτές των εκπαιδευτικών της μέσης εκπαίδευσης, για τρεις αντίστοιχες βαθμίδες/φάσεις του εργασιακού τους βίου (Σχήμα 6), με τον ίδιο χρόνο υπηρεσίας, αναδεικνύει ορισμένα ενδιαφέροντα στοιχεία:

- Οι μισθοί των πανεπιστημιακών υπερτερούν αυτών των εκπαιδευτικών της μέσης εκπαίδευσης κατά 20-30%, ανάλογα με τη φάση του εργασιακού τους βίου. Η διαφορά αυτή είναι μικρότερη στους πρωτοδιοριζόμενους.
- Οι αποδοχές των δυο όμως αυτών κατηγοριών εκπαιδευτικών είναι πλέον συγκρίσιμες. Για παράδειγμα, ένας Διευθυντής Λυκείου με 30 έτη υπηρεσία λαμβάνει περίπου τις ίδιες αποδοχές με ένα Καθηγητή Πανεπιστημίου με 20 έτη υπηρεσία, ενώ ένας

Εκπαιδευτικός μέσης εκπαίδευσης με 20 έτη υπηρεσία λαμβάνει περίπου τις ίδιες αποδοχές με ένα Αναπληρωτή Καθηγητή με 12 έτη υπηρεσία.

Σχήμα 6. Σύγκριση των μηνιαίων μικτών αποδοχών των μισθών των πανεπιστημιακών με αυτές των εκπαιδευτικών της μέσης εκπαίδευσης, για τρεις αντίστοιχες βαθμίδες/φάσεις του εργασιακού τους βίου και χρόνους υπηρεσίας (1: Λέκτορα πανεπιστημίου και Εκπαιδευτικού μέσης εκπαίδευσης πρωτοεισερχόμενου. 2: Αναπληρωτή Καθηγητή Πανεπιστημίου και Εκπαιδευτικού μέσης εκπαίδευσης με 15 έτη υπηρεσία. 3. Καθηγητή Πανεπιστημίου και Διευθυντή Λυκείου με 30 έτη υπηρεσία.

6. Σύγκριση μισθών των Ελλήνων πανεπιστημιακών με μισθούς άλλων χωρών

Η σύγκριση μισθών μεταξύ κρατών δεν είναι μια εύκολη υπόθεση καθώς οι παράγοντες που τους διαμορφώνουν διαφοροποιούνται όχι μόνο από χώρα σε χώρα αλλά και πολλές φορές και μέσα στην ίδια χώρα. Εξαρτώμενα από την εθνική νομοθεσία και τη διοίκηση των πανεπιστημίων, τα επίπεδα των μισθών μπορούν είτε να καθορίζονται αυστηρά από το κράτος είτε τα πανεπιστήμια να έχουν την αυτονομία να ορίζουν τους μισθούς του προσωπικού τους με αποτέλεσμα αυτοί να διαφοροποιούνται από πανεπιστήμιο σε πανεπιστήμιο.

Αξίζει να σημειωθεί ότι με βάση την κατάταξη των χωρών της Ε.Ε. ως προς την **αυτονομία διαχείρισης** των θέσεων και των μισθών του προσωπικού των πανεπιστημίων τους, η Ελλάδα καταλαμβάνει την τελευταία θέση (28), με δείκτη 14%, και μάλιστα με μεγάλη διαφορά από την προτελευταία Γαλλία (27), με δείκτη 43% (Σχήμα 7)(Estermann at al., 2011).

Ακόμη όμως και στο ίδιο μισθολόγιο, το ύψος των μισθών μεταβάλλεται με το χρόνο ή την αρχαιότητα ή τα προσόντα. Στα μισθολόγια στα οποία οι μισθοί αυξάνονται κυρίως με την αρχαιότητα, η αύξηση αυτή είναι εύκολα μετρήσιμη, αντίθετα με τα μισθολόγια κρατών στα οποία το ύψος των μισθών καθορίζονται από τα προσόντα (π.χ. αριθμός δημοσιεύσεων).

Τέλος, τα διαφορετικά συστήματα βαθμίδων εξέλιξης που εφαρμόζονται στις διάφορες χώρες δυσκολεύει σημαντικά τη σύγκριση μισθών με βάση ένα ενιαίο σύστημα βαθμίδων.

Γενικά, οι μισθοί είναι υψηλότεροι σε συστήματα στα οποία είτε 1) τα πανεπιστήμια είναι αυτόνομα, ανταγωνιστικά στον ακαδημαϊκό χώρο και χρησιμοποιούν τους μισθούς για την προσέλκυση επιστημονικού δυναμικού και τη δημιουργία ισχυρών τμημάτων, ή 2) το κράτος ορίζει υψηλούς μισθούς (European University Institute, 2014). Η Μεγάλη Βρετανία και οι ΗΠΑ αποτελούν ένα τυπικό παράδειγμα του πρώτου μοντέλου και η Ελβετία του δεύτερου μοντέλου.

Σχήμα 7. Δείκτης αυτονομίας των πανεπιστημίων σε χώρες της Ευρώπης ως προς τη διαχείριση των θέσεων και των μισθών του προσωπικού (Πηγή: Estermann et al., 2011).

Οι μοναδικές πηγές αξιόπιστων δεδομένων για τα ύψη των μισθών του διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού των πανεπιστημίων διαφόρων χωρών και τους παράγοντες που τους καθορίζουν, προέρχονται από το European University Institute (2014), το οποίο συγκεντρώνει στοιχεία από επίσημους φορείς των χωρών και από την εμπειριστατωμένη μελέτη των Altbach et al. (2012), στην οποία αναλύονται μισθολογικά στοιχεία από 28 χώρες ανά τον κόσμο. Τα δεδομένα European University Institute αφορούν κυρίως στο έτος 2007, ενώ για μερικές χώρες τα δεδομένα έχουν ενημερωθεί μέχρι το 2013. Τα μισθολογικά στοιχεία της μελέτης των Altbach et al. (2012) συγκεντρώθηκαν στην περίοδο 2007-2010.

6.1 Σύγκριση των μηνιαίων αποδοχών των πανεπιστημιακών στις χώρες της Ε.Ε.

Η σύγκριση των **μικτών μηνιαίων αποδοχών** των πανεπιστημιακών στις **χώρες της Ε.Ε.**, για τρεις τυπικές βαθμίδες, με βάση τα δεδομένα του Ευρωπαϊκού Προγράμματος MORE2 (2012), της μελέτης των Altbach et al. (2012) και του Academic Careers Observatory (ACO, 2014), με δεδομένα που καλύπτουν το διάστημα 2007-2012, παρουσιάζεται στο Σχήμα 8. Κάθε χώρα έχει διαφορετικό μισθολογικό σύστημα, διαφορετικές κρατήσεις και κοινωνικές παροχές. Οι τίτλοι των βαθμίδων διαφέρουν από χώρα σε χώρα, αλλά για λόγους σύγκρισης έχουν ενοποιηθεί σε τρεις κατηγορίες:

1. *Assistant Professor-Junior Lecturer,*
2. *Associate Professor-Senior Lecturer,*
3. *Full Professor*

με αντιστοιχία με τις εξής βαθμίδες στην περίπτωση της Ελλάδας:

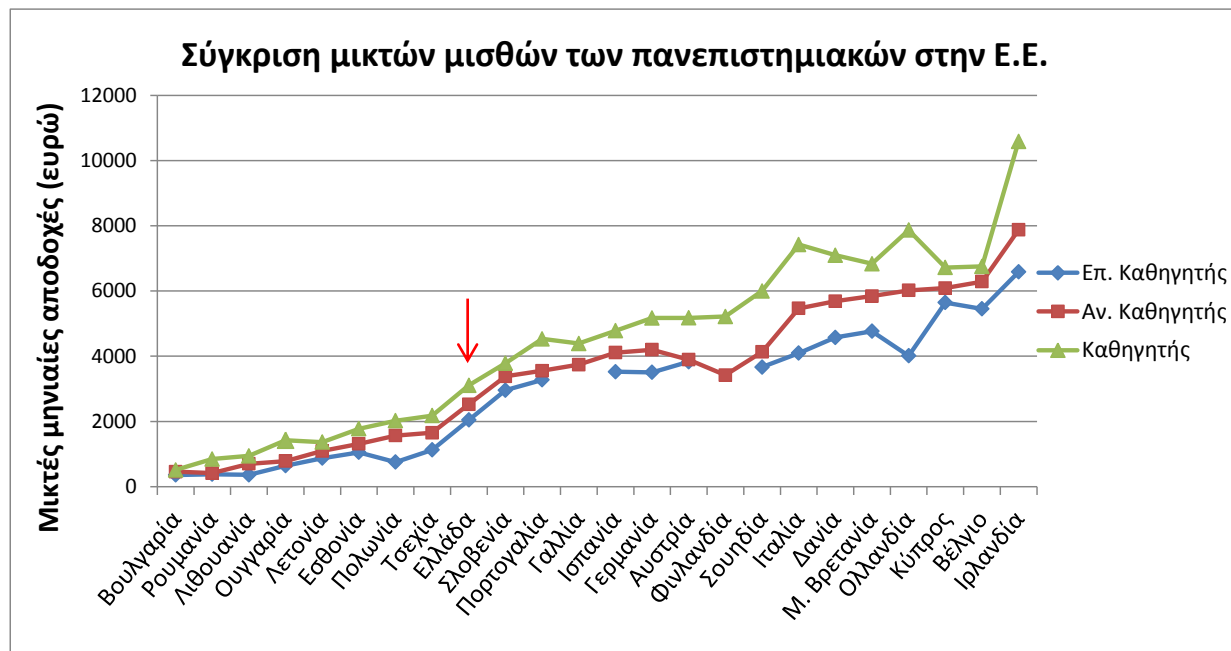
1. *Επ. Καθηγητής με 10 έτη υπηρεσία,*
2. *Αν. Καθηγητής με 15 έτη υπηρεσία και*
3. *Καθηγητής με 25 έτη υπηρεσία.*

Ο μικτός μισθός για κάθε βαθμίδα έχει υπολογιστεί προ ασφαλιστικών κρατήσεων και φόρου, ως μέση τιμή του μισθολογικού εύρους που προκύπτει από τα χρόνια υπηρεσίας. Οι μισθοί για την Ελλάδα αναφέρονται στο 2014.

Η σύγκριση των μικτών αποδοχών των ελλήνων πανεπιστημιακών με αυτές των συναδέλφων τους σε άλλες χώρες της Ε.Ε., τοποθετεί την Ελλάδα σε μια από τις χαμηλότερες θέσεις, ουσιαστικά στην τελευταία θέση μεταξύ των χωρών της δυτικής Ευρώπης και λίγο πάνω από τις χώρες της ανατολικής Ευρώπης, παρέχοντας τους χαμηλότερους μισθούς και στις τρεις βαθμίδες (Σχήμα 8). Η Πορτογαλία, μια χώρα που βίωσε οικονομική κρίση παρόμοια με αυτή της Ελλάδας, δίνει μισθούς περίπου ίσους με των μέσο όρο της ΕΕ, σαφώς υψηλότερους από αυτούς της Ελλάδας. Λίγο πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ βρίσκονται οι μισθοί χωρών του λεγόμενου νότου (Ισπανία και Γαλλία). Αντίθετα, η Ιταλία παρέχει υψηλούς μισθούς, ιδιαίτερα στις μεγάλες βαθμίδες, οι οποίες αυξάνουν σημαντικά με τα έτη υπηρεσίας. Θα πρέπει βέβαια να σημειωθεί ότι σε ορισμένες χώρες, όπως η Ισπανία, υπάρχουν επιπλέον αποδοχές με τη μορφή επιβράβευσης (bonus) παραγωγικότητας. Οι χειρότερα αμειβόμενοι πανεπιστημιακοί είναι στη Βουλγαρία, Ρουμανία και Λιθουανία ενώ ιδιαίτερα υψηλούς μισθούς παρέχει στους πανεπιστημιακούς η Ιρλανδία, με το Βέλγιο, την Κύπρο, την Ολλανδία, τη Μ. Βρετανία, τη Δανία και την Ιταλία να ακολουθούν.

Το λεγόμενο μισθολογικό βήμα δηλ. η μεταβολή των αποδοχών μεταξύ των τριών τυπικών βαθμίδων, είναι μικρό στην Ελλάδα, φαίνεται δε να είναι ανάλογο του μέσου μισθού. Μεγαλύτερο μισθολογικό βήμα παρουσιάζουν οι υψηλοί μισθοί της Ιρλανδίας, Ολλανδίας και Ιταλίας.

Γενικά, χαμηλοί μισθοί καταγράφονται στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, ενώ υψηλοί-πολύ υψηλοί μισθοί παρέχονται στη Βόρεια και Βορειοδυτική Ευρώπη. Από τις χώρες του νότου ξεχωρίζουν οι υψηλοί μισθοί της Κύπρου και της Ιταλίας.

Σχήμα 8. Σύγκριση μικτών μηνιαίων αποδοχών τριών βαθμίδων Πανεπιστημιακών (Επ. Καθηγητής, Av. Καθηγητής, Καθηγητής) σε 24 χώρες της Ε.Ε. για την περίοδο από 2007-2012 με βάση τα δεδομένα του Ευρωπαϊκού Προγράμματος MORE2 (2012), της μελέτης των Altbach et al. (2012) και του Academic Careers Observatory (ACO, 2014). Ο μισθός για την Ελλάδα (βέλος) αναφέρεται στο 2014 (Πηγή: MORE2, 2012; ACO, 2014 και Altbach et al., 2012).

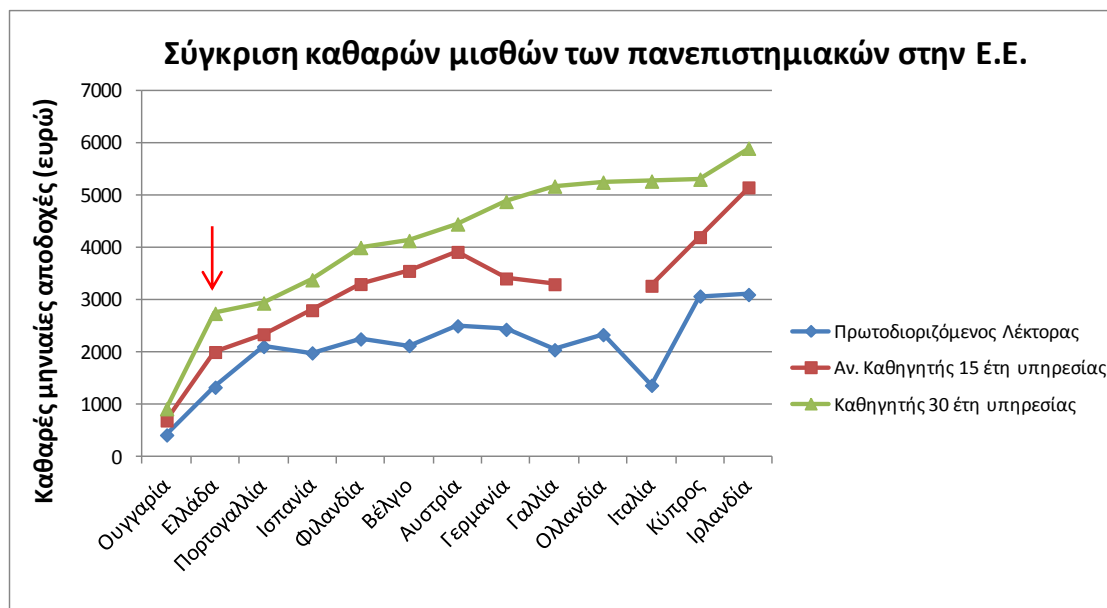
Η σύγκριση με βάση στοιχεία **καθαρών μηνιαίων αποδοχών** παρουσιάζει σημαντικές δυσκολίες καθώς οι ασφαλιστικές κρατήσεις και η φορολόγηση των αποδοχών διαφέρουν σημαντικά από χώρα σε χώρα και μεταβάλλονται συχνά με το χρόνο. Καθώς δεν υπάρχουν επίσημα στοιχεία, χρησιμοποιήθηκαν ενδεικτικά δεδομένα καθαρών μηνιαίων αποδοχών για το έτος 2009 που συγκεντρώθηκαν από 13 πανεπιστήμια Ευρωπαϊκών χωρών στα πλαίσια της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας της Μίσκου Ελένης (2010).

Η σύγκριση γίνεται για τρεις τυπικές βαθμίδες:

- Πρωτοδιοριζόμενος Λέκτορας (Εισαγωγική βαθμίδα)
- Av. Καθηγητής με 15 έτη υπηρεσία
- Καθηγητής με 30 έτη υπηρεσία

Με βάση αυτά τα στοιχεία, η σύγκριση των καθαρών αποδοχών των ελλήνων πανεπιστημιακών με αυτές των συναδέλφων τους στις χώρες της Ε.Ε. για τις οποίες υπήρχαν διαθέσιμα στοιχεία, τοποθετεί την Ελλάδα στην προτελευταία θέση, μια μόλις θέση πάνω από την τελευταία θέση κατάταξης την οποία καταλαμβάνει η Ουγγαρία. (Σχήμα 9). Στην Ελλάδα το μισθολογικό βήμα είναι μικρό ενώ είναι εμφανής η αύξηση του μισθολογικού

βήματος με την αύξηση του μισθού με την Ιταλία να παρουσιάζει τη μεγαλύτερη ψαλίδα μεταξύ της εισαγωγικής βαθμίδας και των υψηλών βαθμίδων.

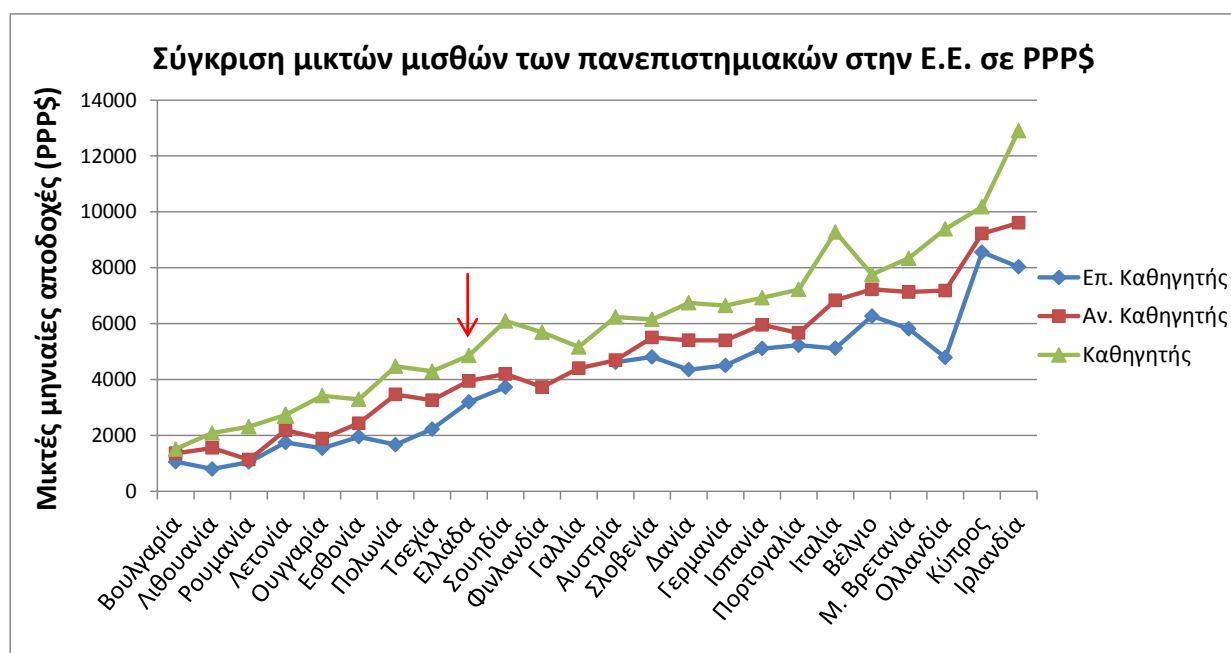
Σχήμα 9. Σύγκριση καθαρών μηνιαίων αποδοχών τριών τυπικών βαθμίδων Πανεπιστημιακών (Πρωτοδιοριζόμενος Λέκτορας, Αν. Καθηγητής με 15 έτη υπηρεσία, Καθηγητής με 30 έτη υπηρεσία) σε διάφορες χώρες της Ε.Ε. για το 2009. Ο μισθός για την Ελλάδα (βέλος) αναφέρεται στο 2014 (Πηγή: Μίσκου Ελένη, 2010).

6.2 Σύγκριση μισθών των πανεπιστημιακών μεταξύ χωρών με βάση το κόστος ζωής

Η σύγκριση μισθών μεταξύ χωρών θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη και το κόστος ζωής της κάθε χώρας. Για το λόγο αυτό για τη σύγκριση των μισθών χρησιμοποιείται η **ισοτιμία αγοραστικής δύναμης σε δολάρια (Purchasing Power Parity US Dollars, PPP\$)** σύμφωνα με την οποία για τη μετατροπή των μισθών σε ένα κοινό νόμισμα εκτός από τη νομισματική ισοτιμία θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και το επίπεδο τιμών της κάθε χώρας.

Η σύγκριση των μισθών στις διάφορες χώρες της Ε.Ε. χρησιμοποιώντας την ισοτιμία αγοραστικής δύναμης σε δολάρια παρουσιάζεται στο Σχήμα 10. Γενικά, η κατάταξη των χωρών στις χαμηλές θέσεις δεν διαφοροποιείται ουσιαστικά από την κατάταξη τους με βάση τις απόλυτες τιμές μισθών (Σχήμα 8). Η Ελλάδα μαζί με τις οκτώ χώρες της ανατολικής Ευρώπης παραμένουν στις τελευταίες θέσεις της κατάταξης. Αντίθετα, περιορισμένες ανακατατάξεις παρουσιάζονται στις υψηλές θέσεις της σειράς κατάταξης. Τους υψηλότερους μισθούς στην ΕΕ εξακολουθεί να δίνει η Ιρλανδία, ακολουθούμενη πια από την Κύπρο, Ολλανδία, Μ. Βρετανία, Βέλγιο και Ιταλία. Το Βέλγιο και η Δανία υποχωρεί τρεις θέσεις, με αποτέλεσμα η τελευταία να μη συγκαταλέγεται πια στην ομάδα των πιο καλά αμειβόμενων πανεπιστημιακών.

Σημαντικές ανακατατάξεις εμφανίζονται στις μεσαίες θέσεις της κατάταξης. Μεγάλη μεταβολή παρουσιάζεται στη Φιλανδία και Σουηδία, οι οποίες υποχωρούν 4-5 θέσεις στην κατάταξη, προφανώς λόγω αυξημένου κόστους ζωής, βρισκόμενες πια λίγο πιο πάνω από την Ελλάδα. Αντιθέτως, η Σλοβενία, η Πορτογαλία και δευτερευόντως η Ισπανία ανεβαίνουν αρκετές θέσεις στην κατάταξη, καθώς λόγω του χαμηλού κόστους ζωής οι μισθοί σε αυτές τις χώρες έχουν μεγαλύτερη αγοραστική δύναμη. Με βάση τα προηγούμενα αποτελέσματα η Πορτογαλία και η Ισπανία αναβαθμίζεται σημαντικά στην κατάταξη, καταλαμβάνοντας μαζί με την Ιταλία μια θέση στην ομάδα των χωρών με τους καλύτερα αμειβόμενους πανεπιστημιακούς.

Σχήμα 10. Όπως στο Σχήμα 8 αλλά χρησιμοποιώντας την ισοτιμία αγοραστικής δύναμης σε δολάρια (Purchasing Power Parity US Dollars, PPP\$).

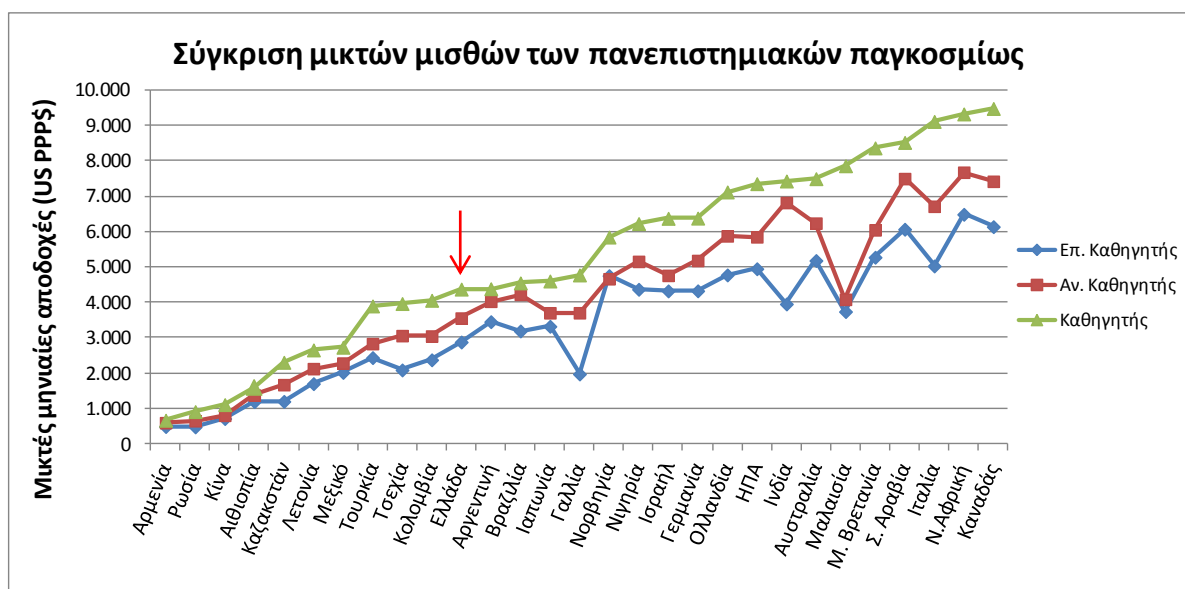
Στο Σχήμα 11 παρουσιάζονται συγκριτικά στοιχεία των **μικτών μηνιαίων αποδοχών** των πανεπιστημιακών καθηγητών σε δημόσια πανεπιστήμια **28 χωρών παγκοσμίως**, για τις τρεις τυπικές βαθμίδες, με βάση τα δεδομένα της μελέτης των Altbach et al. (2012). Για τη σύγκριση των μισθών χρησιμοποιήθηκαν τα δολάρια με ισοτιμία αγοραστικής δύναμης (Purchasing Power Parity US Dollars, PPP\$). Η μεθοδολογία αυτή χρησιμοποιείται για τη σύγκριση μισθών και γενικά δαπανών σε διαφορετικές εθνικές οικονομίες και κόσθη ζωής.

Η ισοτιμία αγοραστικής δύναμης (Purchasing power parities, PPPs) αποτελεί ένα δείκτη των διαφορών στις τιμές των αγαθών μεταξύ των κρατών. Υπολογίζεται ως ο λόγος του κόστους συγκεκριμένων αγαθών στο εθνικό νόμισμα μιας χώρας σε σχέση με το κόστος των ίδιων αγαθών στο εθνικό νόμισμα μιας χώρας αναφοράς (συνήθως δολάρια Αμερικής, \$). Μπορεί να χρησιμοποιηθεί αντί της απλής ισοτιμίας νομισμάτων για την μετατροπή

δαπανών από το εθνικό νόμισμα σε ένα θεωρητικά κοινό νόμισμα (δολάρια Αμερικής, \$), εξαλείφοντας την επίδραση των διαφορών στις τιμές των αγαθών μεταξύ των κρατών.

Η Ελλάδα υπολείπεται των περισσότερων χωρών του λεγόμενου δυτικού κόσμου με μισθούς που βρίσκονται στα επίπεδα χωρών όπως Αργεντινή, Βραζιλία και Ιαπωνία και λίγο υψηλότερους από αυτούς της Κολομβίας, Τσεχίας και Τουρκίας. Και σε αυτή τη σύγκριση είναι εμφανής η αύξηση του μισθολογικού βήματος με την αύξηση του επιπέδου των μισθών.

Οι πιο καλοπληρωμένοι πανεπιστημιακοί βρίσκονται στον Καναδά, στη Ν. Αφρική, στη Σαουδική Αραβία, στη Μ Βρετανία αλλά και στη Μαλαισία. Η Αρμενία, Ρωσία, και η Κίνα είναι οι χώρες με τους χαμηλότερους μισθούς. Αξιοσημείωτη είναι η υψηλή θέση που καταλαμβάνει η Νιγηρία στη διεθνή κατάταξη με μισθό 6.230 δολαρίων για ένα καθηγητή αλλά και το ύψος του μισθού που λαμβάνει ένας καθηγητής στην Αιθιοπία, ο οποίος είναι 23 φορές μεγαλύτερο από το μέσο κατά κεφαλήν εισόδημα στη χώρα.

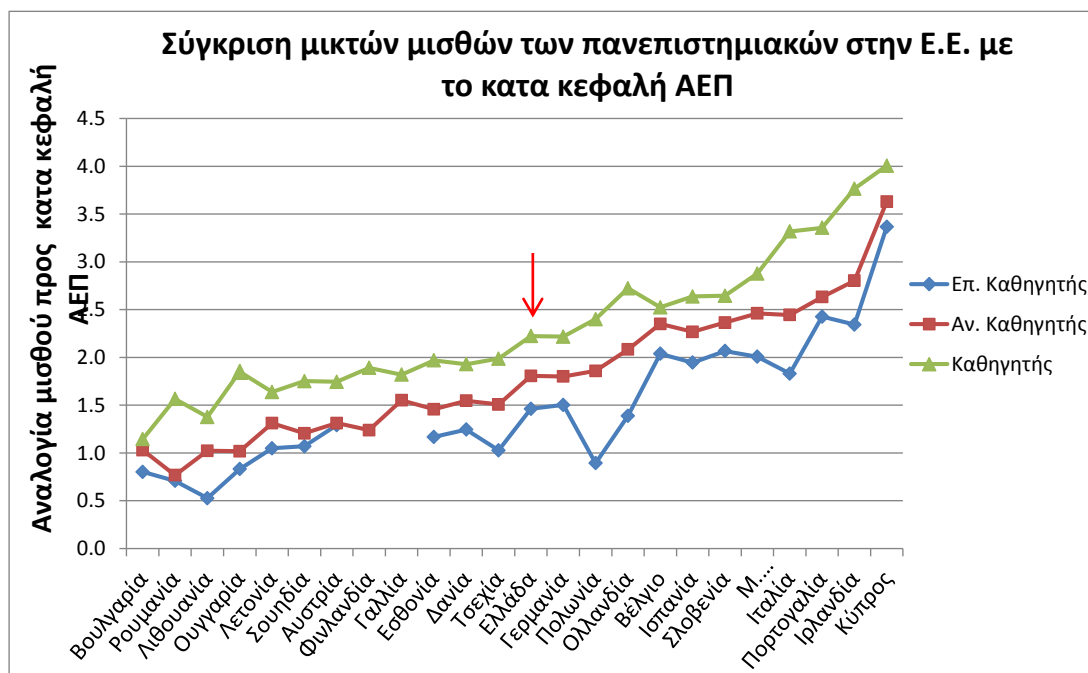
Σχήμα 11. Σύγκριση μικτών μηνιαίων αποδοχών τριών βαθμίδων Πανεπιστημιακών (Επ. Καθηγητής, Av. Καθηγητής, Καθηγητής) σε 28 χώρες παγκοσμίως για την περίοδο από 2007-2010 με βάση τα δεδομένα της μελέτης των Altbach et al. (2012). Οι μισθοί εκφράζονται σε δολάρια με ισοτιμία αγοραστικής δύναμης (Purchasing Power Parity US Dollars, PPP\$). Ο μισθός για την Ελλάδα (βέλος) αναφέρεται στο 2014.

6.3 Σύγκριση μισθών των πανεπιστημιακών μεταξύ χωρών με βάση το βιοτικό επίπεδο

Προκειμένου να γίνει απεικόνιση της οικονομικής κατάστασης των πανεπιστημιακών καθηγητών σε σχέση με το μέσο όρο του **βιοτικού επιπέδου** των χωρών τους, υπολογίστηκε η αναλογία των μισθών με το κατά κεφαλήν Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ), το οποίο αποτελεί ένα δείκτη του γενικού βιοτικού επιπέδου της χώρας. Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ

προκύπτει από τη διαίρεση του ΑΕΠ, που αντιπροσωπεύει τον πλούτο της χώρας, με το συνολικό πληθυσμό της χώρας (Σχήμα 12). Οι τιμές που παρουσιάζονται σε αυτό το γράφημα είναι αποτέλεσμα του υπολογισμού της αναλογίας του μικτού ετήσιου μισθού προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ με βάση τα δεδομένα της Παγκόσμιας Τράπεζας (World Bank, 2014).

Η σύγκριση της σειράς κατάταξης των 24 χωρών της ΕΕ με βάση την αναλογία των μισθών με το κατά κεφαλήν ΑΕΠ (Σχήμα 12) με τη σειρά κατάταξης των χωρών με βάση τον μικτό μισθό σε PPP\$ (Σχήμα 10), αναδεικνύει μερικές εντυπωσιακές μεταβολές. Χώρες με υψηλά έως πολύ υψηλά κατά κεφαλήν ΑΕΠ, όπως η Σουηδία, Δανία, Φινλανδία, Γαλλία και Αυστρία, βρίσκονται πλέον στις χαμηλότερες θέσεις της κατάταξης, γεγονός που υποδεικνύει ότι οι μισθοί των πανεπιστημιακών δεν ακολουθούν ευθέως ανάλογα το υψηλό βιοτικό επίπεδο των χωρών αυτών. Αντίθετα χώρες της ανατολικής Ευρώπης όπως η Πολωνία και η Τσεχία βελτιώνουν σημαντικά τη θέση τους αναβαθμιζόμενες από τις χαμηλές στις μεσαίες θέσεις της σειράς κατάταξης, το οποίο σημαίνει ότι οι μισθοί των πανεπιστημιακών στις δυο αυτές χώρες ανταποκρίνονται καλύτερα στο βιοτικό επίπεδο των χωρών αυτών.

Σχήμα 12. Σύγκριση της αναλογίας των μικτών αποδοχών προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ για τρεις βαθμίδες Πανεπιστημιακών (Επ. Καθηγητής, Αν. Καθηγητής, Καθηγητής) σε 24 χώρες της Ε.Ε. για την περίοδο από 2007-2012 με βάση τα δεδομένα του Ευρωπαϊκού Προγράμματος MORE2 (2012), της μελέτης των Altbach et al. (2012) και του Academic Careers Observatory (ACO, 2014). Τα δεδομένα ΑΕΠ προήλθαν από την Παγκόσμια Τράπεζα (World Bank, 2014). Ο μισθός και το ΑΕΠ για την Ελλάδα (βέλος) αναφέρεται στο έτος 2014.

Εντυπωσιακή άνοδο στις πρώτες θέσεις της σειράς κατάταξης εμφανίζει η Πορτογαλία, χώρα με σχετικά χαμηλό κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Είναι προφανές ότι η χώρα αυτή, παρά το χαμηλό βιοτικό της επίπεδο, έχει επιλέξει να δίνει ιδιαίτερα υψηλούς μισθούς στους πανεπιστημιακούς. Η πρώτη θέση της Κύπρου δικαιολογείται από τους ιδιαίτερα υψηλούς

μισθούς που παρέχονται στη Μεγαλόνησο στους πανεπιστημιακούς σε σχέση με το όχι ιδιαίτερα υψηλό ΑΕΠ της.

Όσον αφορά στην Ελλάδα, σε σχέση με τις προηγούμενες συγκρίσεις, αυτή δεν βρίσκεται πια στις τελευταίες θέσεις της σειράς κατάταξης, αλλά λίγο κάτω από το μέσο όρο της Ε.Ε.. Θα πρέπει βέβαια να σημειωθεί ότι το ΑΕΠ μεταβάλλεται σημαντικά από έτος σε έτος με αποτέλεσμα η κατάταξη αυτή να είναι εξίσου ευμετάβλητη.

Τα προηγούμενα ευρήματα παρουσιάζονται πιο παραστατικά στο Σχήμα 13, το οποίο δίνει σε ένα διάγραμμα διασποράς τη σχέση του μικτού μισθού των καθηγητών στις χώρες της Ε.Ε. με το κατά κεφαλήν εισόδημα της χώρας. Για λόγους σύγκρισης τα προηγούμενα μεγέθη κανονικοποιήθηκαν εκφραζόμενα ως ποσοστό επί του μέσου όρου της Ε.Ε. για κάθε μέγεθος (μισθός και ΑΕΠ). Ας σημειωθεί ότι οι μισθοί και συνεπώς το ΑΕΠ της κάθε χώρας, αναφέρονται στα έτη που υπήρχαν διαθέσιμα στοιχεία (2007-2013).

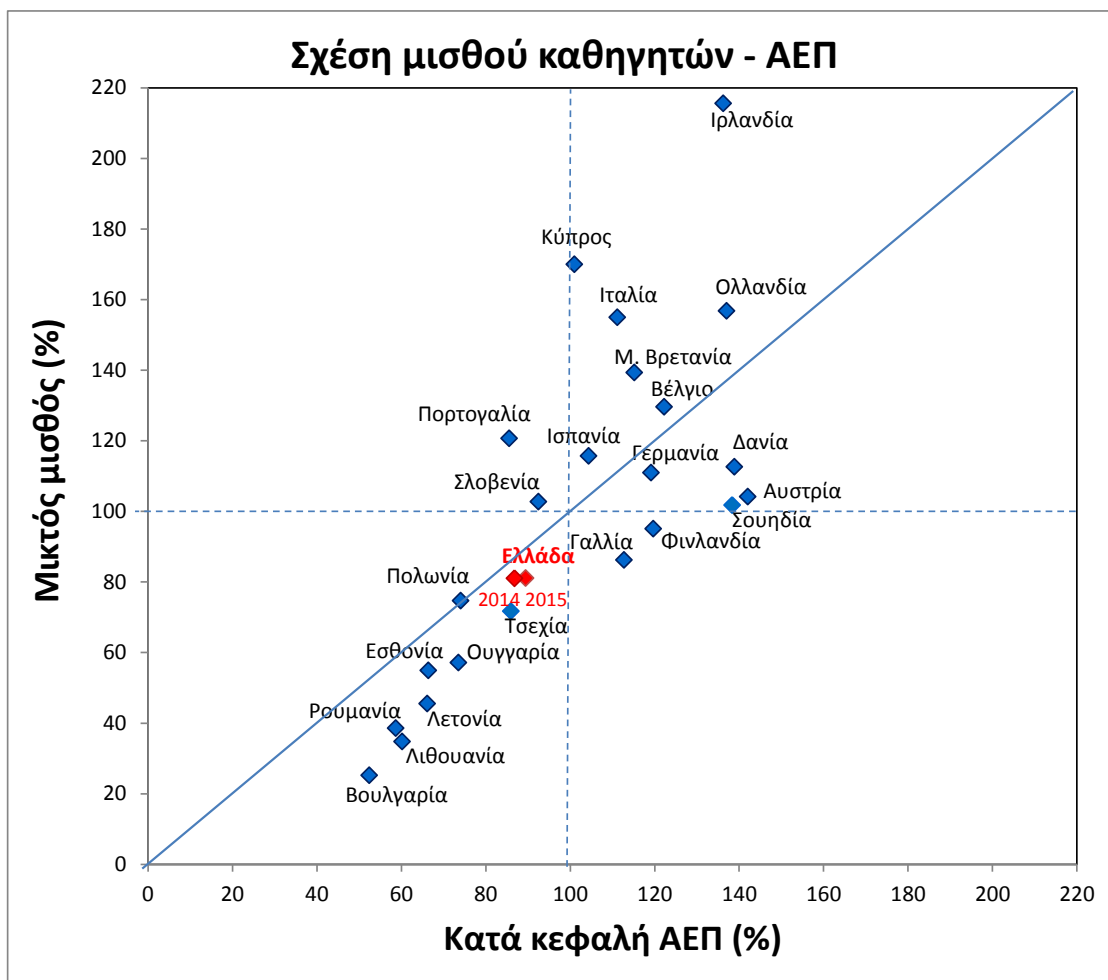
Η θέση των χωρών σε σχέση με την ευθεία της διαγωνίου στο διάγραμμα αυτό αποτελεί μια ένδειξη της απόκλισης από την αναλογικότητα των μισθών με το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της χώρας. Η θέση επίσης των χωρών σε σχέση με τις δυο διακεκομμένες ευθείες δίνει πληροφορίες για την απόσταση των χωρών από το μέσο όρο των μισθών και του κατά κεφαλή ΑΕΠ των 24 υπό εξέταση χωρών της Ε.Ε.

Με βάση την κατανομή των σημείων, είναι φανερό η αναλογική σχέση των δυο αυτών μεγεθών (μισθός/κατά κεφαλή ΑΕΠ), η οποία δηλώνει τη μεγάλη συσχέτιση των μισθών με το κατά κεφαλήν ΑΕΠ των χωρών αυτών. Παρόλα αυτά, υπάρχουν σημαντικές αποκλίσεις από τη γραμμική αυτή σχέση. Έτσι, σημαντικά υψηλότερους μισθούς σε σχέση με το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της χώρας παρέχουν η Ιρλανδία, Κύπρος, Ιταλία, ακολουθούμενες από την Πορτογαλία, Ολλανδία και Μεγάλη Βρετανία. Από τις χώρες αυτές μόνο η Πορτογαλία έχει σχετικά χαμηλό ΑΕΠ, μικρότερο του μέσου όρου της Ε.Ε.

Αντίθετα υπάρχουν αρκετές χώρες που δίνουν μισθούς σαφώς μικρότερους του βιοτικού τους επιπέδου, όπως αυτό εκφράζεται από το ΑΕΠ. Αυτές χωρίζονται σε δυο κατηγορίες: χώρες με αρκετά χαμηλούς μισθούς και κατά κεφαλή ΑΕΠ, αρκετά μικρότερα του μέσου όρου της Ε.Ε. (Λιθουανία, Βουλγαρία, Λετονία, Ουγγαρία, Ρουμανία), και χώρες με σχετικά υψηλό κατά κεφαλή ΑΕΠ και μισθούς κοντά στο μέσο της Ε.Ε. (Αυστρία, Σουηδία, Φινλανδία, Δανία, Γαλλία).

Η Ελλάδα, το Βέλγιο, η Γερμανία, η Ισπανία και δυο χώρες της ανατολικής Ευρώπης (Πολωνία, Εσθονία) αποκλίνουν ελάχιστα από τη γραμμική σχέση μισθού και κατά κεφαλή ΑΕΠ. Γενικά, η απόκλιση της Ελλάδας από μια αναμενόμενη αναλογική σχέση μισθών/κατά κεφαλή ΑΕΠ είναι μικρή και ελαφρώς αρνητική για το 2014. Συγκεκριμένα, οι μισθοί των καθηγητών στην Ελλάδα αντιστοιχούν στο 81% του μέσου όρου των 24 υπό εξέταση χωρών της Ε.Ε. ενώ το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της χώρας για το ίδιο έτος (2014) αποτελεί το 87% του μέσου όρου.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η προηγούμενη εικόνα καθορίζεται από το χαμηλό ύψος του ΑΕΠ της χώρας, το οποίο βαίνει μειούμενο την τελευταία περίοδο (2009-2013). Η αναμενόμενη αύξηση του ΑΕΠ από το 2015, με σταθερούς μισθούς, θα επιδεινώνει συνεχώς τη σχέση των μισθών καθηγητή με το βιοτικό επίπεδο της χώρας, όπως αυτό εκφράζεται από το δείκτη του ΑΕΠ. Αυτό γίνεται φανερό στο Σχήμα 13, από την αύξηση της απόστασης του σημείου από την διαγώνιο που αντιστοιχεί στην Ελλάδα για το ΑΕΠ του 2015 με βάση τις εκτιμήσεις του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (IMF, 2014).

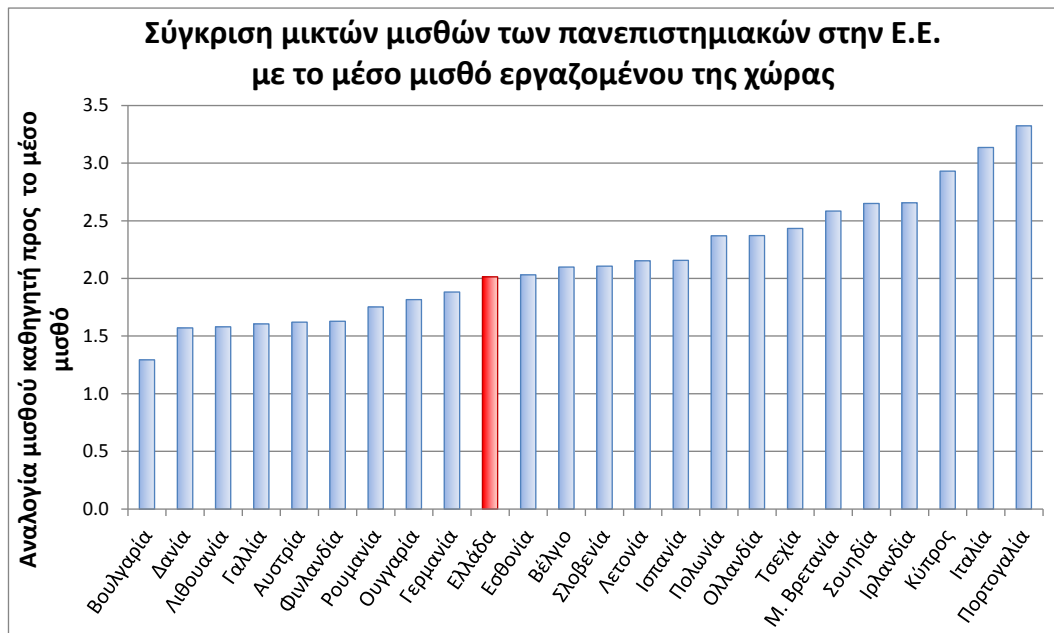
Σχήμα 13. Σχέση μικτών τακτικών αποδοχών καθηγητών πανεπιστημίου με το κατά κεφαλήν ΑΕΠ 24 χωρών της Ε.Ε. Για λόγους σύγκρισης τα προηγούμενα μεγέθη εκφράζονται ως ποσοστό επί του μέσου όρου της Ε.Ε. για κάθε μέγεθος (μισθός και ΑΕΠ). Οι διακεκομμένες ευθείες δηλώνουν τον μέσο όρο του κάθε μεγέθους για τις χώρες αυτές. Η Ελλάδα διακρίνεται με κόκκινο χρώμα για τα έτος 2014 και με βάση την εκτίμηση του ΔΝΤ για το έτος 2015 (Πηγή: ACO, 2014; Altbach et al., 2012; IMF, 2014 και World Bank, 2014).

6.4 Σύγκριση των μισθών των πανεπιστημιακών με το μέσο μισθό εργαζομένου στις χώρες της Ε.Ε.

Τα υψηλά προσόντα καθώς και τα αυξημένες απαιτήσεις και ευθύνης καθήκοντα των πανεπιστημιακών καθηγητών δικαιολογούν αυξημένες αποδοχές που να ανταποκρίνονται σε αυτά τα χαρακτηριστικά. Η απόκλιση αυτή των μισθών των πανεπιστημιακών καθηγητών από τους μισθούς άλλων κατηγοριών εργαζομένων μπορεί να εκφραστεί με τη σύγκρισή τους με το μέσο μισθό των εργαζομένων σε μια χώρα.

Για την πραγματοποίηση της σύγκρισης αυτής χρησιμοποιήθηκαν τα δεδομένα που διατίθενται από τον διεθνή Οργανισμό για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη, ΟΟΣΑ (Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD) (OECD, 2014b). Η βάση αυτή δεδομένων περιέχει στοιχεία για το μέσο ετήσιο μισθό (μικτές αποδοχές), για εργαζόμενους με πλήρη απασχόληση, που αφορά στη συνολική οικονομία της χώρας. Ο μέσος μισθός προκύπτει από τη διαίρεση των συνολικών δαπανών για μισθούς με το συνολικό αριθμό των εργαζομένων της χώρας, σταθμισμένο ως προς το μέσο όρο των ωρών της εβδομαδιαίας πλήρους απασχόλησης των εργαζομένων.

Στο Σχήμα 14 παρουσιάζεται η σύγκριση της αναλογίας των μικτών τακτικών αποδοχών πρωτοβάθμιου καθηγητή πανεπιστημίου προς το μέσο μισθό εργαζομένου της κάθε χώρας, για 24 χώρες της Ε.Ε. Οι μισθοί αφορούν την περίοδο 2007-2012, εκτός από την Ελλάδα για την οποία τα στοιχεία ήταν διαθέσιμα για το 2013.

Σχήμα 14. Σύγκριση της αναλογίας των μικτών τακτικών αποδοχών πρωτοβάθμιου καθηγητή πανεπιστημίου προς το μέσο μισθό εργαζομένου της κάθε χώρας, για 24 χώρες της Ε.Ε. και για την περίοδο από 2007-2012. Οι μισθοί για την Ελλάδα αναφέρονται στο έτος 2013. (Πηγή δεδομένων: MORE2, 2012; Altbach et al., 2012; ACO, 2014; UNECE, 2014; OECD, 2014b).

Κατά μέσο όρο, οι μισθοί των πανεπιστημιακών καθηγητών στις 24 χώρες της Ε.Ε. είναι περίπου διπλάσιοι (λόγος 2.2) του μέσου μισθού των εργαζομένων στις χώρες αυτές. Αν και στις χαμηλές θέσεις της κατάταξης εξακολουθούν και βρίσκονται χώρες της ανατολικής Ευρώπης (Βουλγαρία, Λιθουανία, Ρουμανία και Ουγγαρία), εντύπωση προκαλεί η είσοδος στις θέσεις αυτές χωρών όπως η Δανία, Γαλλία, Αυστρία και Φινλανδία, οι οποίες προσφέρουν μισθούς στη βαθμίδα του καθηγητή από 1.6 έως 1.8 φορές το μέσο μισθό των εργαζομένων τους. Ας σημειωθεί ότι ο μέσος μισθός των εργαζομένων στις χώρες αυτές είναι από τους πιο υψηλούς στην Ε.Ε., γεγονός που δικαιολογεί αυτή τη χαμηλή αναλογία.

Στις υψηλότερες θέσεις της κατάταξης, με μισθούς καθηγητή που κυμαίνονται από 2.6 έως 3.3 φορές το μέσο μισθό των εργαζομένων, βρίσκεται πρώτη η Πορτογαλία και ακολουθεί η Ιταλία, Κύπρος, Ιρλανδία, Σουηδία και Μ. Βρετανία, χώρες στις οποίες οι μισθοί των πανεπιστημιακών είναι από τους πιο υψηλούς στην Ε.Ε., με εξαίρεση για μια ακόμη φορά την Πορτογαλία, η οποία κατακτά την πρώτη θέση κυρίως λόγω του χαμηλού μέσου μισθού των εργαζομένων της σε σχέση με τους μισθούς των πανεπιστημιακών.

Στην Ελλάδα η αναλογία του μισθού καθηγητή, αν. καθηγητή και επ. καθηγητή σε σχέση με το μέσο μικτό μισθό εργαζομένων, όπως αυτός υπολογίζεται από τον ΟΑΣΑ είναι 2, 1.6 και 1.3, αντίστοιχα, τιμές που την κατατάσσουν λίγο κάτω από το μέσο όρο των 24 χωρών της Ε.Ε. (2.2, 1.7 και 1.4, αντίστοιχα).

6.5 Συγκεντρωτικά χαρακτηριστικά των μισθών των πανεπιστημιακών στις χώρες της Ε.Ε.

Η πιο πρόσφατη, αναλυτική και εμπειριστατωμένη έρευνα για τους μισθούς των πανεπιστημιακών ερευνητών στην Ευρώπη αλλά και άλλες χώρες του κόσμου έχει πραγματοποιηθεί στα πλαίσια του ευρωπαϊκού ερευνητικού προγράμματος MORE2 (Support for continued data collection and analysis concerning MObility patterns and career paths of REsearchers) στα πλαίσια του οποίου πραγματοποιήθηκε μιας μεγάλης κλίμακας έρευνα για τα χαρακτηριστικά της καριέρας και της κινητικότητας των ευρωπαίων πανεπιστημιακών ερευνητών- καθηγητών (MORE2, 2012)

Η έκθεση αυτή παρέχει μια λεπτομερειακή περιγραφή και ανάλυση των αμοιβών των ερευνητών-καθηγητών σε πανεπιστήμια σε χώρες της Ε.Ε. αλλά και εκτός αυτής. Τα δεδομένα της έρευνας συλλέχθηκαν μέσω τριών ερευνών που διεξήχθησαν από ένα εκτεταμένο δίκτυο ειδικών σε κάθε χώρα.

Οι κύριοι δείκτες αμοιβών που υπολογίστηκαν (μισθοί και βαθμός αυτονομίας των πανεπιστημίων στη λήψη αποφάσεων επί των μισθολογικών θεμάτων) συγκρίθηκαν με τη μέση τιμή τους στην Ε.Ε. και τις ΗΠΑ. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται συνοπτικά με τη μορφή διαγραμμάτων ενδεικτικά για κάποιες χώρες της Ε.Ε. στο Σχήμα 15.

Η απόσταση της γραμμής από το κέντρο του διαγράμματος αποτελεί μέτρο της επίδοσης της χώρας στους αντίστοιχους δείκτες. Τέσσερις ακτίνες του διαγράμματος αντιστοιχούν

στο ύψος του μισθού για τέσσερα στάδια εξέλιξης των ερευνητών-καθηγητών (R1-R4), μια ακτίνα στην αμοιβή των υποψηφίων διδασκόντων, όλα εκφραζόμενα ως ποσοστό σε σχέση με την καλύτερα αμειβόμενη χώρα.

Τα τέσσερα στάδια εξέλιξης των ερευνητών-καθηγητών των πανεπιστημίων που εξετάστηκαν στην έρευνα είναι:

R1: Πρώτο στάδιο ερευνητή (μέχρι το επίπεδο του διδάκτορα),

R2: Αναγνωρισμένος ερευνητής (Διδάκτορες οι οποίοι δεν είναι ακόμη πλήρως ανεξάρτητοι),

R3: Καθιερωμένοι ερευνητές (ερευνητές που έχουν αναπτύξει ένα επίπεδο ανεξαρτησίας)

R4: Ερευνητές που ηγούνται στο πεδίο της έρευνά τους.

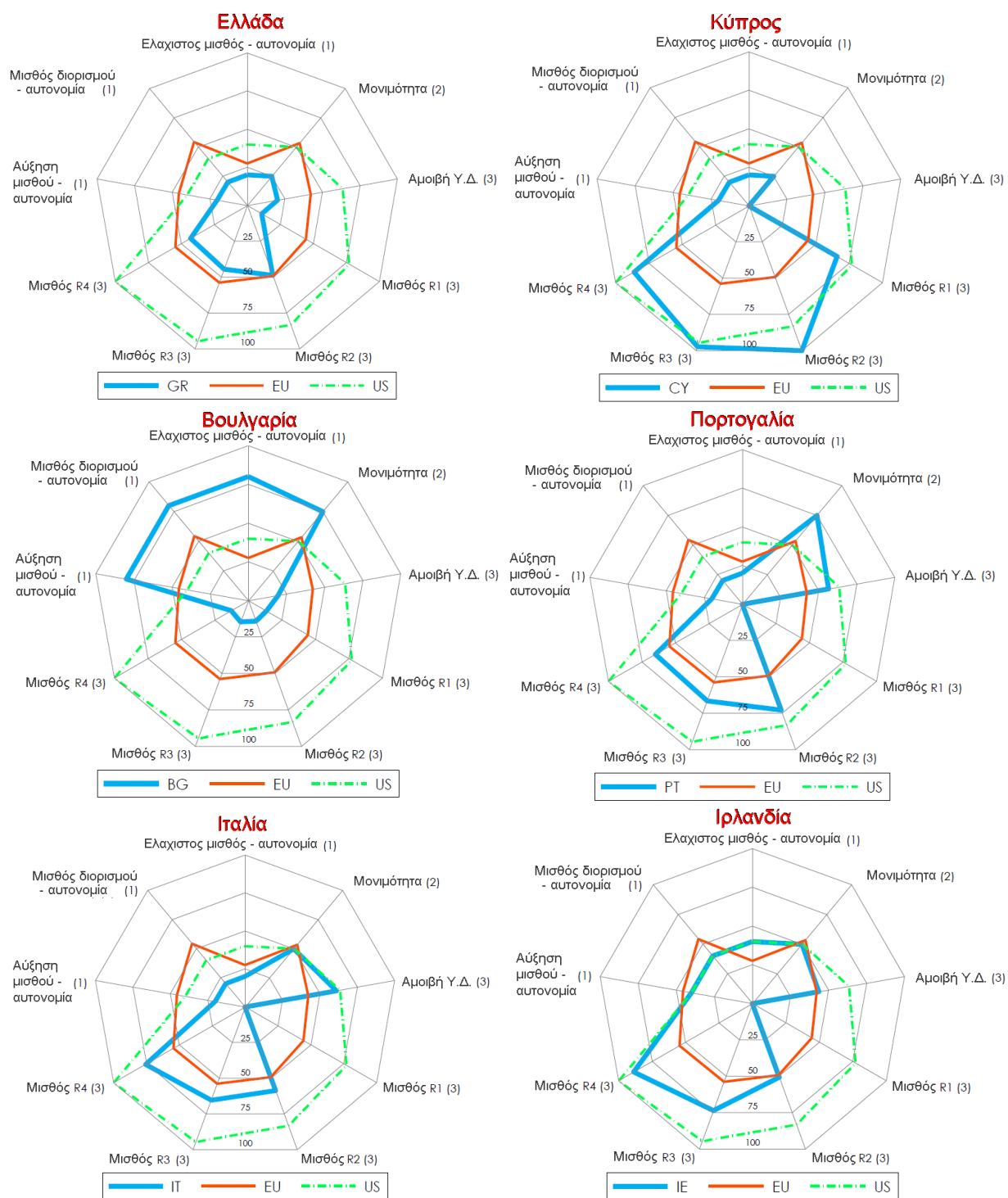
Η ακτίνα «Μονιμότητα» του διαγράμματος παρουσιάζει το επίπεδο καριέρας (R1-R4) το οποίο παρέχει μόνιμη σχέση εργασίας, με την ανώτερη βαθμίδα εξέλιξης R4 να αντιστοιχεί στο κέντρο του διαγράμματος και την χαμηλότερη βαθμίδα R1 στην εξωτερική περιφέρεια του διαγράμματος.

Οι υπόλοιπες τρεις ακτίνες, «Αύξηση μισθού», «Μισθός διορισμού» και «Ελάχιστος μισθός» παρουσιάζουν το επίπεδο αυτονομίας των πανεπιστημίων στη λήψη αποφάσεων σε θέματα μισθών. Οι δείκτες αυτοί διατάσσονται σε μια κλίμακα τεσσάρων επιπέδων: (1) Εθνική, (2) Περιφερειακή, (3) Συλλογικές συμβάσεις, (4) Πανεπιστήμιο, και (5) Προσωπική διαπραγμάτευση. Κάθε δείκτης κατατάσσεται στο επίπεδο της καριέρας στο οποίο ο ερευνητής αποκτά μόνιμη σχέση με το πανεπιστήμιο. Όσο πιο κοντά είναι η γραμμή στην εξωτερική περιφέρεια του διαγράμματος, τόσο μεγαλύτερη αυτονομία έχουν τα πανεπιστήμια στον καθορισμό της αμοιβής και των όρων πρόσληψης του προσωπικού τους.

Η γενική σύγκριση των χαρακτηριστικών των μισθών στα πανεπιστήμια της Ευρώπης (κόκκινη καμπύλη) και των ΗΠΑ (πράσινη καμπύλη) αναδεικνύει τις σημαντικές διαφορές που υπάρχουν στα ύψη των μισθών. Συγκεκριμένα, οι αμοιβές των καθηγητών στα πανεπιστήμια των ΗΠΑ, υπερέρχουν σημαντικά αυτών των ευρωπαϊκών συναδέλφων τους, ιδιαίτερα στις υψηλές βαθμίδες. Αντιθέτως, δεν παρατηρούνται αξιόλογες διαφορές στην αυτονομία των πανεπιστημίων στον καθορισμό των μισθών και στη μονιμότητα.

Η Ελλάδα υπολείπεται του μέσου όρου της Ε.Ε. στο σύνολο σχεδόν των δεικτών. Το ύψος των μισθών των πανεπιστημιακών στην Ελλάδα είναι μικρότερο κατά του μέσου όρου της Ε.Ε., ενώ τα επίπεδα αμοιβών υποψηφίων διδασκόντων και διδασκόντων είναι πολύ χαμηλά. Η Ελλάδα υπολείπεται σαφώς στο επίπεδο αυτονομίας των ιδρυμάτων της σε θέματα μισθοδοσίας και σχέσεων εργασίας.

Η Κύπρος είναι η χώρα της Ε.Ε. που προσφέρει τους μεγαλύτερους μισθούς στους πανεπιστημιακούς καθηγητές, λαμβάνοντας υπόψη το κόστος ζωής. Τα επίπεδα αυτονομίας των πανεπιστημίων της όμως είναι παρόμοια με αυτά της Ελλάδας. Τα πανεπιστήμια στη Βουλγαρία παρέχουν τους χαμηλότερους μισθούς στην Ε.Ε., τα επίπεδα αυτονομίας τους όμως είναι αρκετά υψηλά.

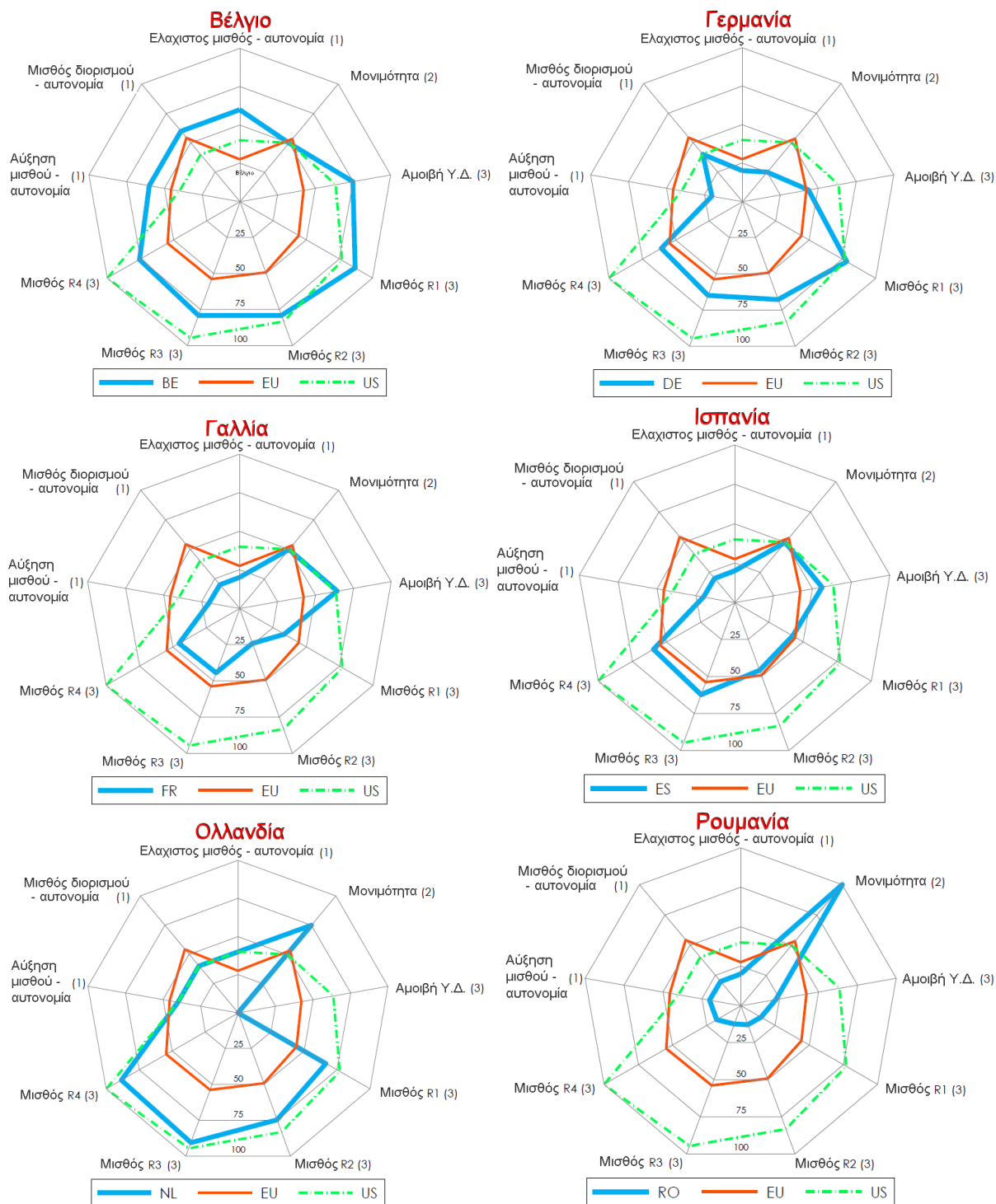

Σχήμα 15. Γραφική απεικόνιση του βαθμού αυτονομίας (1) στον καθορισμό των μισθών, της δυνατότητα μονιμότητας (2) και του επιπέδου μισθών σε τέσσερις φάσεις εξέλιξης ενός ερευνητή-καθηγητή πανεπιστημίου (R1-R4), χωρών ΕΕ—, μέσου όρου ΕΕ— και ΗΠΑ—, (Πηγή: MORE2, 2012).

(1) Βαθμός αυτονομίας: «Αύξηση μισθού», «Μισθός διορισμού», «Ελάχιστος μισθός» με βάση την ερώτηση «Παρακαλώ υποδείξτε το επίπεδο στο οποίο καθορίζονται τα προηγούμενα». Επίπεδα: (1) Εθνικό, (2) Περιφερειακό, (3) Συλλογικές συμβάσεις, (4) Πανεπιστήμιο, (5) Προσωπική διαπραγματεύση. Στο διάγραμμα η μέγιστη τιμή είναι 5.

(2) Η «Μονιμότητα» δείχνει το επίπεδο καριέρας (R1-R4) το οποίο παρέχει μόνιμη σχέση εργασίας. Στο διάγραμμα η μέγιστη τιμή είναι R1.

(3) Μισθοί: «Αμοιβή ΥΔ» και «Μισθοί R1-R4» εκφραζόμενα ως ποσοστό σε σχέση με την καλύτερα αμειβόμενη χώρα. Στο διάγραμμα ελάχιστη τιμή = 0, μέγιστη τιμή = 100%.

Σχήμα 15. Συνέχεια.

6.6 Σύγκριση των μισθών των πανεπιστημιακών με άλλες κατηγορίες δημοσίων λειτουργών σε χώρες της Ε.Ε.

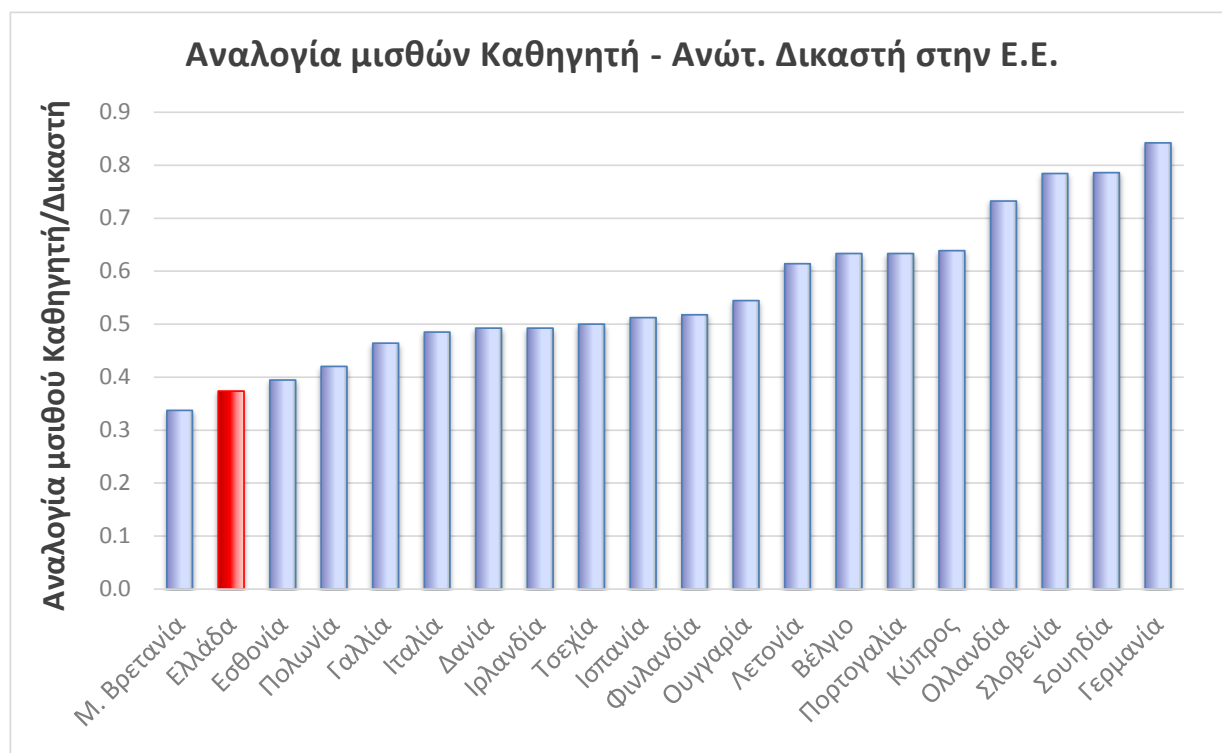
Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα **συγκριτικά στοιχεία των μηνιαίων αποδοχών των πανεπιστημιακών σε σχέση** με αυτές επαγγελματικών ομάδων αντίστοιχων προσόντων και ιδιαιτερότητας, όπως **των δικαστικών, στις χώρες της Ε.Ε.** Διαθέσιμα δεδομένα για τους μισθούς των δικαστικών υπάρχουν μόνο για το 2010 σε σχετική έκθεση του Συμβουλίου της Ευρώπης (Συμβούλιο της Ευρώπης, 2010). Η σύγκριση των αποδοχών των Πανεπιστημιακών με αυτές των Δικαστών σε διάφορες χώρες της Ε.Ε. απαιτεί κάποιες παραδοχές, όπως ανάλογη βαθμίδα/βαθμό και προϋπηρεσία, οι οποίες εισάγουν αρκετές δυσκολίες στη διαδικασία σύγκρισης των αποδοχών δυο κλάδων με διαφορετικά χαρακτηριστικά και εξέλιξη.

Με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία, επιλέχθηκε η σύγκριση των αποδοχών που λαμβάνουν οι μεγαλύτερες βαθμίδες των δυο κλάδων, κατά τη φάση της εξόδου από την υπηρεσία. Θεωρήθηκε ότι το κριτήριο αυτό πληρούται για τη βαθμίδα του Καθηγητή και του Δικαστή Ανώτατου Δικαστηρίου, κατά τη στιγμή της αφυπηρέτησης. Στην περίπτωση της Ελλάδας χρησιμοποιήθηκαν οι αποδοχές του Γενικού Επιτρόπου, ο οποίος αποτελεί τον τελευταίο βαθμό στην ιεραρχία των δικαστικών, και του Καθηγητή πανεπιστημίου, θεωρώντας ως έτος εξόδου το τριακοστό έτος προϋπηρεσίας.

Μισθολογικά δεδομένα για τους δικαστικούς στη φάση εξόδου από την υπηρεσία υπάρχουν στην έκθεση του Συμβουλίου της Ευρώπης για 20 χώρες της Ε.Ε για το 2010 (Συμβούλιο της Ευρώπης, 2010). Δεδομένα για το μέγιστο μισθό ενός καθηγητή, τον οποίο θεωρούμε ότι λαμβάνει κατά τη στιγμή της αφυπηρέτησης, χρησιμοποιήθηκαν τα διαθέσιμα μισθολογικά δεδομένα για τις 24 χώρες της Ε.Ε. (ACO, 2014: Altbach et al., 2012), για την περίοδο 2007-2013.

Στο Σχήμα 16 συγκρίνεται η αναλογία των μηνιαίων μικτών αποδοχών Πανεπιστημιακών Καθηγητών – Δικαστών (Σχήμα 16). Η Ελλάδα βρίσκεται στις χαμηλότερες θέσεις της κατάταξης, μόλις μια θέση πάνω από την ουραγό Γερμανία. Είναι φανερό ότι στις μεγάλες αυτές βαθμίδες, οι τακτικές αποδοχές των Ελλήνων πανεπιστημιακών καθηγητών υπολείπονται σημαντικά αυτών των ανώτατων δικαστών, με μια αναλογία που αντιστοιχεί μόλις στο 37.% των αποδοχών των δικαστών, η οποία είναι σαφώς χαμηλότερη από τη μέση τιμή (56%) της αντίστοιχης αναλογίας για τις 20 αυτές χώρες της Ε.Ε., τοποθετώντας την Ελλάδα σε μια από τις χαμηλότερες θέσεις στην μεταξύ τους σειρά κατάταξης. Η αναλογία αυτή είναι μικρότερη μόνο στη Μ. Βρετανία (33%), χώρα στην οποία οι μισθοί των δικαστικών είναι ιδιαίτερα υψηλοί.

Σε τέσσερεις χώρες (Γερμανία, Σουηδία, Σλοβενία και Ολλανδία) η αναλογία είναι μεγαλύτερη του 0,8, με τη Γερμανία να έχει ουσιαστικά εξισώσει τις αποδοχές των δυο επαγγελματικών ομάδων, τουλάχιστον στην υψηλότερη βαθμίδα.

Σχήμα 16. Αναλογία μικτών μηνιαίων τακτικών αποδοχών Πανεπιστημιακών Καθηγητών – Δικαστών σε 20 χώρες της Ε.Ε.. Οι τακτικές αποδοχές αντιστοιχούν στη βαθμίδα του Καθηγητή για την περίοδο 2007-2013 και του Δικαστή Ανώτατου Δικαστηρίου για το 2010 κατά τη στιγμή της αφυπηρέτησης. Για την Ελλάδα οι αποδοχές αντιστοιχούν στο 2014 για τις αποδοχές του Γενικού Επιτρόπου και του Καθηγητή πανεπιστημίου (Πηγές: Συμβούλιο της Ευρώπης, 2010; ACO, 2014; Altbach et al., 2012).

7. Πρόσθετες αμοιβές

Οι πανεπιστημιακοί πλήρους απασχόλησης σύμφωνα με το άρθρο 23 του Ν.4009/2011 μπορούν να λαμβάνουν πρόσθετες αμοιβές (ερευνητικά έργα, ελευθέριο επάγγελμα, συγγραφικά δικαιώματα, κλινικό έργο και εφημερίες κλπ).

Οι αμοιβές που προκύπτουν από χρηματοδοτούμενα ερευνητικά προγράμματα αποτελούν πρόσθετες αμοιβές οι οποίες σύμφωνα με το σύνταγμα (άρθρο 104, παράγραφο 2) δεν μπορούν να υπερβαίνουν το 100% των μηνιαίων τακτικών αποδοχών της οργανικής τους θέσης, ενώ παράλληλα το άθροισμα των τακτικών και πρόσθετων αποδοχών δεν θα πρέπει να υπερβαίνει το σύνολο των μηνιαίων τακτικών αποδοχών του Προέδρου του Αρείου Πάγου ή του Γενικού Γραμματέα Υπουργείου, ανάλογα με την χρηματοδοτούσα πηγή των ερευνητικών προγραμμάτων (Ν. 3833/2010 και 3848/2010).

Ειδικά για προγράμματα ΕΣΠΑ η υπερωριακή ή πρόσθετη απασχόληση δεν μπορεί να υπερβαίνει ένα πλαφόν το οποίο με την πρόσφατη τροποποίηση της ΥΠΑΣΥΔ για συγχρηματοδοτούμενα ΕΣΠΑ (ΦΕΚ 292/Β'/13.02.2013) μειώθηκε σημαντικά στις δέκα (10) ώρες την εβδομάδα και τις τρεις (3) ώρες ημερησίως. Η μείωση αυτή περιορίζει ακόμη

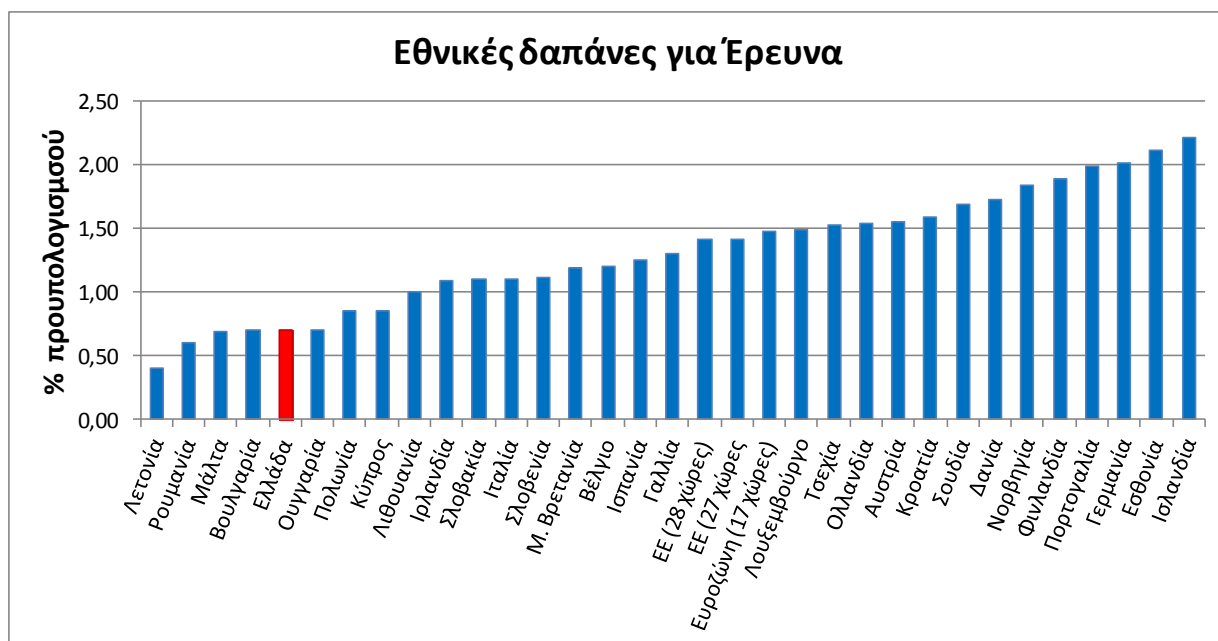
περισσότερο το ύψος των αμοιβών των πανεπιστημιακών από ερευνητικά προγράμματα μειώνοντας έτσι περαιτέρω το διαθέσιμο τους εισόδημα. Θα πρέπει βέβαια να σημειωθεί ότι η συμμετοχή των πανεπιστημιακών σε ερευνητικά προγράμματα γίνεται σε ένα καθαρά ανταγωνιστικό πλαίσιο, με διαδικασίες υποβολής προτάσεων και αξιολόγησής τους, ενώ μόνο ένα μικρό ποσοστό τους τελικά συμμετέχει και αμείβεται από αυτά.

7.1 Ερευνητικά προγράμματα

Οι πανεπιστημιακοί έχουν δυνατότητα πρόσθετων αμοιβών από χρηματοδοτούμενα ερευνητικά προγράμματα με ανώτατο όμως όριο που καθορίζεται από το σύνταγμα και τους νόμους (βλ. παραπάνω). Αν και υπάρχει δυνατότητα αμοιβών από συμμετοχή των πανεπιστημιακών σε ευρωπαϊκά ερευνητικά προγράμματα, ουσιαστικά αυτή είναι είτε περιορισμένη είτε μηδενική καθώς η συμμετοχή αυτή συνήθως χρησιμοποιείται για την κάλυψη της ίδιας συμμετοχής του ιδρύματος στο ερευνητικό πρόγραμμα.

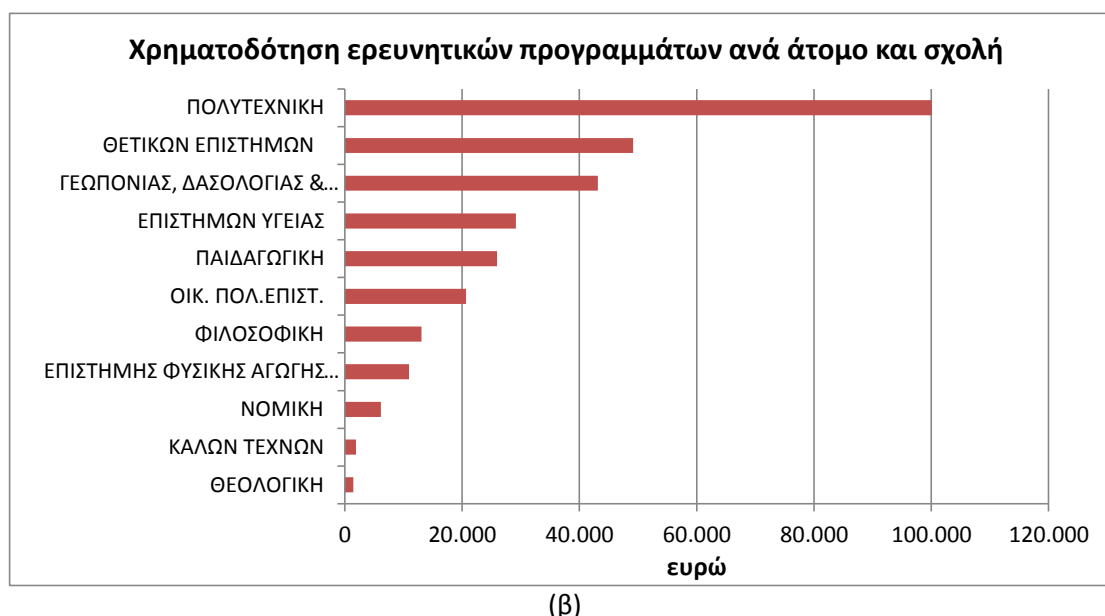
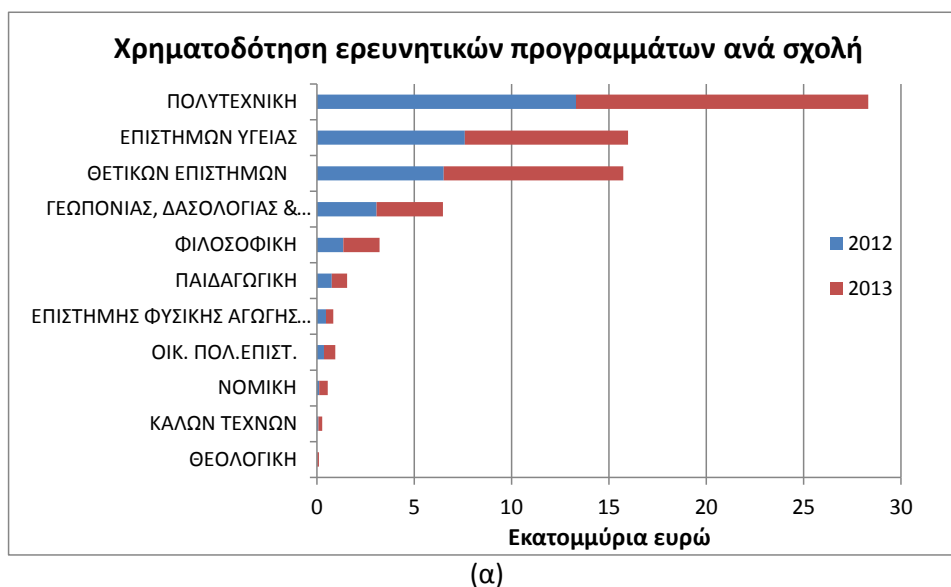
Δυνατότητα πρόσθετων αμοιβών υπάρχει κυρίως σε προγράμματα τα οποία συγχρηματοδοτούνται από εθνικούς ή ιδιωτικούς πόρους. Η υποχρηματοδότηση της έρευνας στην Ελλάδα, όμως, σε συνδυασμό με τους περιορισμούς που επιβάλουν οι διαχειριστικές αρχές των εθνικών ερευνητικών προγραμμάτων, συμβάλει με άμεσο αλλά και έμμεσο τρόπο, μεταξύ άλλων και στη μείωση του εισοδήματος των πανεπιστημιακών. Άμεσα, περιορίζοντας τη δυνατότητα αλλά και το ύψος των αμοιβών από ερευνητικά προγράμματα και έμμεσα καθώς οι πανεπιστημιακοί αναγκάζονται να καλύψουν με δικούς τους πόρους δαπάνες για τη συμμετοχή σε επιστημονικά συνέδρια και προμήθεια αναλωσίμων οι οποίες συνήθως καλύπτονται στα πλαίσια ενός ερευνητικού προγράμματος.

Η υποχρηματοδότηση της έρευνας στην Ελλάδα, αναδεικνύεται συγκρίνοντας τις εθνικές δαπάνες για την έρευνα, ως ποσοστό του προϋπολογισμού του κράτους, με τις δαπάνες των άλλων κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Σχήμα 17). Η Ελλάδα, για το 2012, κατατάσσεται στις χώρες με τις λιγότερες επενδύσεις στην έρευνα, καταλαμβάνοντας την πέμπτη χαμηλότερη θέση (0.71%), πολύ κάτω από το μέσο όρο για την Ε.Ε. (1.42%) με μόνο τη Λετονία, Ρουμανία, Μάλτα και Βουλγαρία να κάνουν μικρότερες δαπάνες για την έρευνα. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το μεγάλο ποσοστό (2%) του προϋπολογισμού που αφιερώνει μια άλλη χώρα του νότου με αντίστοιχα οικονομικά προβλήματα, αυτή της Πορτογαλίας. Παρά την υποχρηματοδότηση, ο δείκτης απήχησης του ερευνητικού προϊόντος όπως αυτός εκφράζεται από τις αναφορές στις δημοσιεύσεις ελληνικών φορέων έρευνας και τεχνολογίας, κυμαίνεται στο 90% του κοινοτικού μέσου όρου (<http://report03.metrics.ekt.gr/>). Αυτό σημαίνει ότι το κόστος της ερευνητικής παραγωγής στην Ελλάδα, είναι πολύ χαμηλό (το δεύτερο χαμηλότερο στην Ε.Ε.)

Σχήμα 17. Εθνικές δαπάνες για την έρευνα, ως ποσοστό του προϋπολογισμού του κράτους, σε σχέση με τις δαπάνες των άλλων κρατών της Ε.Ε. για το 2012 (Πηγή: EUROSTAT, 2014).

Οι δυνατότητες χρηματοδότησης από ερευνητικά προγράμματα διαφοροποιούνται σημαντικά με το επιστημονικό πεδίο του πανεπιστημιακού, με τις ανθρωπιστικές και κοινωνικές επιστήμες να έχουν λιγότερες ευκαιρίες πρόσβασης σε ερευνητικά κονδύλια σε σχέση με τις τεχνολογικές και θετικές επιστήμες. Ενδεικτικά, στο Σχήμα 18 παρουσιάζεται το ύψος χρηματοδότησης ερευνητικών προγραμμάτων ανά σχολή και ανά άτομο και σχολή για το ΑΠΘ, την περίοδο 2012-2013, στο οποίο αναδεικνύεται η υπεροχή των πολυτεχνικών, θετικών και ιατρικών αλλά και γεωπονικών σχολών έναντι των ανθρωπιστικών, κοινωνικών κα. σχολών στη δυνατότητα χρηματοδότησης της έρευνας.

Σχήμα 18. Υψος χρηματοδότησης ερευνητικών προγραμμάτων (α) ανά σχολή και (β) ανά άτομο και σχολή για το ΑΠΘ την περίοδο 2012-2013 (Πηγή: Επιτροπή Ερευνών ΑΠΘ, 2014).

7.2 Παράλληλη απασχόληση

Πρόσθετες αμοιβές μπορούν να λαμβάνουν τα μέλη ΔΕΠ πλήρους απασχόλησης ασκώντας ελεύθερο επάγγελμα. Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 2 § 2 περ. ζ' του Ν. 2530/1997 ορίστηκε ότι τα μέλη ΔΕΠ πλήρους απασχόλησης «δύνανται να ασκούν ελεύθερο επάγγελμα εφόσον η εξωπανεπιστημιακή τους απασχόληση δεν υπερβαίνει τις οκτώ ώρες εβδομαδιαίως (κατανεμημένες σε δύο ημέρες κατ' ανώτατο όριο)». Οι αμοιβές από την άσκηση του ελευθερίου επαγγέλματος εισπράττονται υποχρεωτικώς μέσω του Ειδικού Λογαριασμού Κονδυλίων Έρευνας (ΕΛΚΕ) ο οποίος αναλαμβάνει να παρακρατά το

30% των ακαθαρίστων αμοιβών (ΚΥΑ Β/10900/18-12-1997). Το ποσοστό αυτό μειώθηκε στο 15%, επί των ακαθαρίστων, με τον Ν.2817/2000 (άρθρο 15, παρ.1), στο 10% με τον Ν. 4009/2011 (άρθρο 59 παρ.στ) και πρόσφατα στο 7% επί του ετήσιου καθαρού εισοδήματος των καθηγητών που πηγάζει από την άσκηση ελεύθερου επαγγέλματος ή κάθε είδους έργου με τον νόμο Ν 4283/2014. Ο πρόσφατος Ν. 4009/11 επιτρέπει την άσκηση ελεύθερου επαγγέλματος σε όλα τα μέλη ΔΕΠ πλήρους απασχόλησης ύστερα από ενημέρωση του Κοσμήτορα της σχολής στην οποία ανήκουν, χωρίς να αναιρεί καμία από τις προηγούμενες διατάξεις οι οποίες πρέπει να ισχύουν. Τέλος, ο Ν. 4025/11 του Υπουργείου Υγείας, επιτρέπει στα μέλη ΔΕΠ της Ιατρικής, εφόσον εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους στις Κλινικές των Νοσοκομείων που είναι ενταγμένοι, να διατηρούν ιδιωτικό ιατρείο.

Πρόσθετες αμοιβές από άσκηση ελεύθερου επαγγέλματος μπορούν να λαμβάνουν μέλη ΔΕΠ Ιατροί, Μηχανικοί και Νομικοί. Σύμφωνα με διαθέσιμα στοιχεία από το ΕΚΠΑ, τα οποία κατατέθηκαν σε προσφυγή στο ΣτΕ για τη συνταγματικότητα των διατάξεων του νόμου που αφορά στις περικοπές του μισθολογίου των πανεπιστημιακών, το 81% των μελών ΔΕΠ δεν έχει παράλληλη απασχόληση και συνεπώς ο πανεπιστημιακός μισθός αποτελεί το μοναδικό μέσο βιοπορισμού και ανταπόκρισης στα πανεπιστημιακά καθήκοντα. Αν και δεν υπάρχουν έγκυρα στοιχεία για τον αριθμό των πανεπιστημιακών που ασκούν ελεύθερο επάγγελμα, με βάση και μόνο το ευρύ φάσμα γνωστικών αντικειμένων που θεραπεύονται στα ελληνικά πανεπιστήμια, προκύπτει ότι η συντριπτική πλειοψηφία των πανεπιστημιακών καθηγητών δεν λαμβάνει πρόσθετες αμοιβές από την άσκηση ελεύθερου επαγγέλματος.

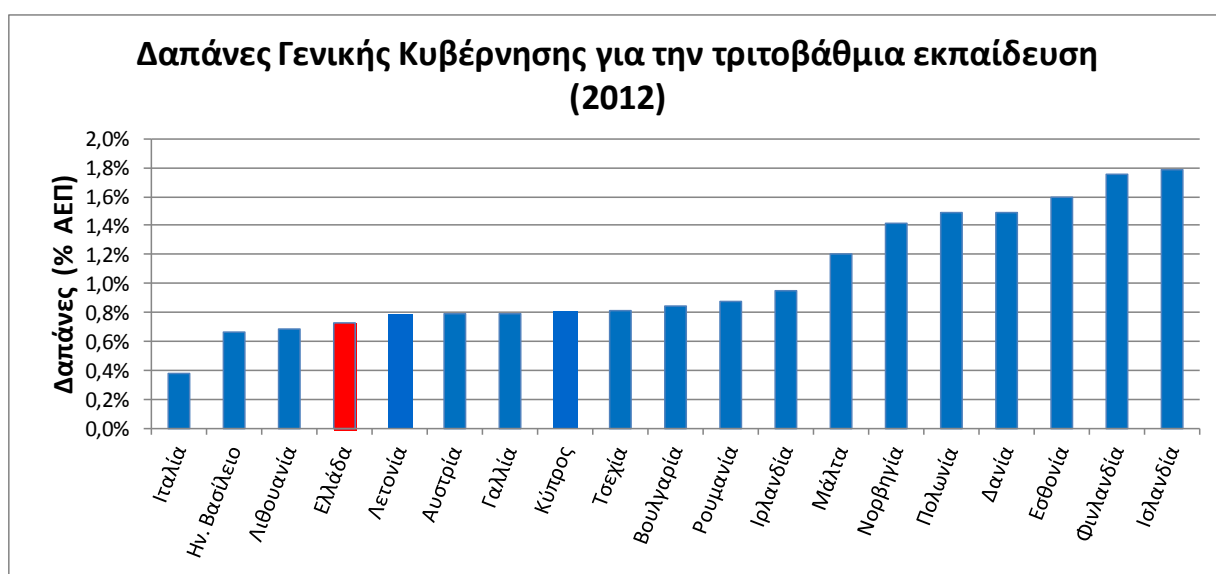
8. Υποχρηματοδότηση των Πανεπιστημίων

Στη μείωση των τακτικών αποδοχών των πανεπιστημιακών θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και η γενικότερη μείωση του κρατικού προϋπολογισμού για τον πανεπιστημιακό τομέα, η οποία αγγίζει το 37% για το διάστημα 2010-13 (Σχήμα 19) και ιδιαίτερα της χρηματοδότησης των πανεπιστημίων, η οποία σε πολλά ιδρύματα ξεπερνά το 50% σε σχέση με το 2009. Λαμβάνοντας υπόψη τη σημαντική μείωση στους προϋπολογισμούς των πανεπιστημίων για το 2015, η συνολική μείωση για το διάστημα 2009-2015 ξεπερνά το 60% (62.7% για το ΑΠΘ και 75% για το ΕΚΠΑ). Η υποχρηματοδότηση των πανεπιστημίων μειώνει έμμεσα τις αποδοχές των πανεπιστημιακών καθώς αναγκάζονται να καλύψουν με δικούς τους πόρους δαπάνες αναγκαίες για την άσκηση των καθηκόντων τους, όπως η οικονομική αποζημίωση για τη συμμετοχή σε επιστημονικά συνέδρια, προμήθεια αναλωσίμων για διδασκαλία και έρευνα κ.α.

Σχήμα 19. Χρονική εξέλιξη του κρατικού προϋπολογισμού που αφορά στον πανεπιστημιακό τομέα (Πηγή: Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων).

Στο Σχήμα 20 παρουσιάζονται οι δαπάνες για την τριτοβάθμια εκπαίδευση για το έτος 2012 ως ποσοστό του ΑΕΠ, για τις χώρες στις οποίες υπήρχαν διαθέσιμα στοιχεία. Η Ελλάδα, όσον αφορά στις δημόσιες δαπάνες για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, κατατάσσεται τέταρτη από το τέλος, σε σαφώς κατώτερη θέση κατάταξης σε σχέση με το έτος 2011, όταν βρισκόταν στη όγδοη θέση από το τέλος. Αν ληφθεί υπόψη η νέα μείωση των δαπανών για την τριτοβάθμια εκπαίδευση που έγινε κατά το 2013 (Σχήμα 19), η θέση της Ελλάδας στην κατάταξη μεταξύ των χωρών της Ε.Ε. αναμένεται να είναι χειρότερη από αυτή του 2012 (τέταρτη από το τέλος). Επισημαίνεται ότι χώρες με μικρότερο κατά κεφαλή ΑΕΠ, όπως Βουλγαρία, Τσεχία, Λετονία Πολωνία κ.α δαπανούν μεγαλύτερο μέρος του ΑΕΠ τους για την τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Σχήμα 20. Δαπάνες Γενικής Κυβέρνησης για την τριτοβάθμια εκπαίδευση (% του ΑΕΠ) για χώρες της Ε.Ε με διαθέσιμα στοιχεία για το 2012 (Πηγή: Καθ. Παναγιώτης Πετράκης, <http://blogs.in.gr/blogger/post/?aid=1231267597>).

9. Συμπεράσματα

Στην παρούσα έκθεση αναλύθηκαν τα χαρακτηριστικά του ειδικού μισθολογίου των πανεπιστημιακών καθηγητών στην Ελλάδα αλλά και η εν γένει δυνατότητα πρόσθετων αποδοχών από άλλες πηγές. Ο κύριος στόχος της έρευνας είναι η ανάλυση και παροχή όλων εκείνων των στοιχείων που απαιτούνται για τη διαμόρφωση μιας πλήρους, αναλυτικής και εμπειριστατωμένης εικόνας για τη μισθολογική κατάσταση των καθηγητών πανεπιστημίου στην Ελλάδα. Για το σκοπό αυτό θεωρήθηκε απαραίτητη η σύγκριση με άλλες κατηγορίες δημοσίων λειτουργών και υπαλλήλων στην Ελλάδα αλλά και πανεπιστημιακών καθηγητών σε χώρες του εξωτερικού λαμβάνοντας υπόψη το κόστος ζωής και το βιοτικό επίπεδο της κάθε χώρας. Παράλληλα, διερευνήθηκε η δυνατότητα πρόσθετων αμοιβών και ο βαθμός στον οποίο αυτές μπορούν να αυξήσουν το διαθέσιμο εισόδημα των πανεπιστημιακών καθηγητών.

Η έρευνα ανέδειξε τα ιδιαίτερα χαμηλά επίπεδα των μισθών των πανεπιστημιακών καθηγητών τα οποία βρίσκονται κάτω από το ελάχιστο ύψος αποδοχών που απαιτείται για να είναι σε θέση να επιτελούν τα αυξημένης απαιτήσεων και ευθύνης καθήκοντά τους, διασφαλίζοντας παράλληλα την αναγκαία οικονομική ασφάλεια και ανεξαρτησία και αποτρέποντας τη διαρροή επιστημονικού δυναμικού στο εξωτερικό. Η σύγκριση των τακτικών αποδοχών των Ελλήνων πανεπιστημιακών με αυτές των άλλων χωρών της Ε.Ε. τοποθετεί την Ελλάδα σε μια από τις χαμηλότερες θέσεις, ουσιαστικά στην τελευταία θέση μεταξύ των χωρών της δυτικής Ευρώπης και λίγο πάνω από τις χώρες της ανατολικής Ευρώπης.

Οι ισχύοντες σήμερα ιδιαίτερα χαμηλοί μισθοί των Πανεπιστημιακών Καθηγητών δεν συνάδουν με τα αυξημένα ειδικά προσόντα και καθήκοντα, το κύρος και τον κοινωνικό ρόλο του λειτουργήματος και του έργου που καλούνται να επιτελέσουν στην ελληνική κοινωνία ως ακαδημαϊκοί δάσκαλοι. Στη διαμόρφωση της κατάστασης αυτής συνέβαλαν τέσσερις παράγοντες:

1. Μέχρι το 2007 υπήρχε *αντιστοιχία του ειδικού μισθολογίου* των πανεπιστημιακών με τα ειδικά μισθολόγια των άλλων λειτουργών του δημοσίου (δικαστικών, ιατρών ΕΣΥ), τα οποία τη διετία 2008-9 αναβαθμίστηκαν σημαντικά με αυξήσεις από 13% έως 83%, εν αντιθέσει με τους μισθούς των πανεπιστημιακών οι οποίοι ουσιαστικά στο ίδιο διάστημα έμειναν καθηλωμένοι με αυξήσεις στα όρια του πληθωρισμού (4% τη διετία). Η διετία αυτή αποτέλεσε ένα σημείο καμπής για το μισθολόγιο των πανεπιστημιακών καθηγητών, το οποίο οδηγήθηκε σε σημαντική υποβάθμιση έναντι των άλλων ειδικών μισθολογίων με τον αποκλεισμό του από τις αυξήσεις που δόθηκαν στα άλλα ειδικά μισθολόγια και τη συνεπαγόμενη απώλεια της πάγιας αντιστοιχίας μεταξύ τους.
2. Το δημοσιονομικό πρόβλημα της χώρας υπήρξε η αφορμή για την επιβολή διαδοχικών, αβάσιμων οριζόντιων περικοπών στις αποδοχές των πανεπιστημιακών καθηγητών, χωρίς σαφή κριτήρια και αίσθημα δικαίου, οι οποίες κατά την περίοδο 2010-13 κυμάνθηκαν

περίπου από 30% έως 40%. Σε μια περίοδο μη διαπραγματεύσιμων περικοπών για όλες σχεδόν τις κοινωνικές ομάδες, εν μέσω κλίματος απειλών γενικής δημοσιονομικής κατάρρευσης αλλά και υποβάθμισης της εικόνας των Πανεπιστημίων στην κοινωνία, ο κλάδος των πανεπιστημιακών καθηγητών υπέστη σημαντικές οριζόντιες μισθολογικές περικοπές χωρίς να ληφθούν υπόψη τα αυξημένα προσόντα, τα ειδικά καθήκοντα, ο κοινωνικός ρόλος του καθώς και η άνιση αντιμετώπιση του μισθολογίου του τα προηγούμενα έτη σε σχέση με τα άλλα ειδικά μισθολόγια των δημόσιων λειτουργιών.

3. Η λανθασμένη εικόνα για τη *δυνατότητα πρόσθετων αμοιβών* από άλλες πηγές. Το μεγαλύτερο ποσοστό των πανεπιστημιακών (70-80%), κυρίως λόγω ειδικότητας, δεν έχει τη δυνατότητα άντλησης εισοδημάτων από άσκηση ελευθέρου επαγγέλματος ενώ η δυνατότητα πρόσθετων αμοιβών από συμμετοχή σε χρηματοδοτούμενα ερευνητικά προγράμματα είναι περιορισμένη και ιδιαίτερα ανταγωνιστική κυρίως λόγω των ιδιαίτερα χαμηλών εθνικών δαπανών για την έρευνα και των περιορισμών που θέτει η «ίδια συμμετοχή» στα ευρωπαϊκά χρηματοδοτούμενα προγράμματα.
4. *Υποχρηματοδότηση των πανεπιστημίων και της έρευνας*. Η οικονομική κατάσταση των πανεπιστημιακών δυσχεραίνεται ακόμη περισσότερο από τη γενικότερη μείωση της χρηματοδότησης των πανεπιστημίων η οποία έχει ως αποτέλεσμα να μειώνονται δαπάνες που θεωρούνται αναγκαίες για την άσκηση των καθηκόντων τους, όπως η οικονομική αποζημίωση για τη συμμετοχή σε επιστημονικά συνέδρια, συνδρομές σε επιστημονικά περιοδικά, προμήθεια αναλωσίμων για διδασκαλία και έρευνα κ.α. Σε αυτό συντείνουν η περιορισμένη χρηματοδότηση της έρευνας στην Ελλάδα σε συνδυασμό με τους αδικαιολόγητους περιορισμούς που τέθηκαν τελευταία στη συμμετοχή των μελών ΔΕΠ σε ερευνητικά προγράμματα με χρηματοδότηση ΕΣΠΑ.

Η μείωση των τακτικών αποδοχών των πανεπιστημιακών σε συνδυασμό με την υποχρηματοδότηση των πανεπιστημίων και της έρευνας στην Ελλάδα υπονομεύει πλέον τη δυνατότητα του πανεπιστημιακού καθηγητή να αντεπεξέλθει επαρκώς στα ερευνητικά και διδακτικά του καθήκοντα και τους ρόλους που απαιτεί το επάγγελμα που ασκεί. Το ύψος των τακτικών αποδοχών ενός πανεπιστημιακού δασκάλου σήμερα βρίσκεται κάτω από αυτό το ελάχιστο όριο «επιστημονικής επιβίωσης».

Τα ειδικότερα συμπεράσματα της έρευνας συνοψίζονται και ομαδοποιούνται ως εξής:

Χαρακτηριστικά του μισθολογίου

- Οι καθαρές μηνιαίες αποδοχές ενός πανεπιστημιακού καθηγητή κυμαίνονται από περίπου 1200 ευρώ για την εισαγωγική βαθμίδα του Λέκτορα (η οποία πλέον καταργήθηκε) με ένα έτος υπηρεσία, παντρεμένου χωρίς παιδιά, έως 1890 ευρώ για τη βαθμίδα του Καθηγητή με 20 έτη υπηρεσία, παντρεμένου με 2 παιδιά. Στη φάση της εξόδου από την υπηρεσία (Καθηγητής με υπηρεσία 30 ετών) ο καθαρός μισθός δεν ξεπερνά τα 2120 ευρώ.

- Η αύξηση των αποδοχών ανά βαθμίδα εξέλιξης είναι σταθερή, μικρότερη όμως στις καθαρές από ότι στις μικτές αποδοχές λόγω αύξησης κυρίως των φόρων και δευτερευόντως των κρατήσεων.
- Μεγάλο μέρος των μικτών αποδοχών των πανεπιστημιακών (31-36% ανάλογα με τη βαθμίδα) δίνονται με τη μορφή επιδομάτων. Εξ' αυτών των επιδομάτων, τα δυο θεωρούνται οικονομική ενίσχυση ενώ για το τρίτο, αν και η Ολομέλεια του ΣΤΕ έκρινε ότι έχει αποζημιωτικό χαρακτήρα, συνεχίζει να φορολογείται ως επιπλέον αμοιβή.
- Οι καθαρές αποδοχές αποτελούν ένα ποσοστό επί των μικτών αποδοχών που κυμαίνεται από 60% για τον Καθηγητή με 30 υπηρεσία έως 70% για τον πρωτοδιοριζόμενο Λέκτορα, κυρίως λόγω διαφοράς στην παρακράτηση φόρου. Οι κρατήσεις για τα ταμεία κυμαίνονται στο 21-23% των μικτών αποδοχών.
- Οι καθηγητές που τελούν σε καθεστώς μερικής απασχόλησης αποτελούν ένα πολύ μικρό ποσοστό του συνόλου, της τάξης του 1%.

Μειώσεις μισθών

- Κατά την τριετία 2010-2013 ασκήθηκε μια πολιτική συνεχών μειώσεων των αποδοχών των πανεπιστημιακών καθηγητών με την παράλληλη αύξηση των κρατήσεων και των φόρων. Οι συνολικές μειώσεις που επεβλήθησαν στις καθαρές αποδοχές των πανεπιστημιακών κατά την τριετία αυτή, κυμαίνονται στο 23-31%, ανάλογα με τη βαθμίδα και το χρόνο υπηρεσίας, ενώ αν ληφθεί υπόψη και η κατάργηση των δώρων, η συνολική μείωση στις καθαρές αποδοχές ανέρχεται στο 29% - 38%, οδηγώντας τις τακτικές τους αποδοχές σε σημαντική συρρίκνωση.
- Οι μειώσεις στους μισθούς των πανεπιστημιακών καθηγητών παραμένουν σε ισχύ, την ίδια στιγμή που δυο από τα ειδικά μισθολόγια (δικαστικών και στρατιωτικών) αποκαταστάθηκαν πρόσφατα στα προ του 2012 επίπεδα.

Σύγκριση των αποδοχών των πανεπιστημιακών με άλλες κατηγορίες δημοσίων λειτουργών και υπαλλήλων

- Μέχρι το 2007 υπήρχε αντιστοιχία του ειδικού μισθολογίου των πανεπιστημιακών με τα ειδικά μισθολόγια των άλλων λειτουργών του δημοσίου (δικαστικοί, ιατροί ΕΣΥ). Η αντιστοιχία αυτή έπαψε να ισχύει τη διετία 2008-2009, κατά τη διάρκεια της οποίας δόθηκαν σημαντικές αυξήσεις από 13% έως 83% στα ειδικά μισθολόγια των δικαστικών, γιατρών και στρατιωτικών, εν αντιθέσει με τους μισθούς των πανεπιστημιακών οι οποίοι έμειναν ουσιαστικά καθηλωμένοι.
- Η μισθολογική αυτή αναντιστοιχία μεταξύ των ειδικών μισθολογίων όχι μόνο διατηρήθηκε και μετά τις μειώσεις των μισθών της τελευταίας τριετίας αλλά διευρύνθηκε εκ νέου με την αποκατάσταση των μισθών των δικαστικών και στρατιωτικών το 2014.
- Οι μισθοί των πανεπιστημιακών καθηγητών υπολείπονται σημαντικά αυτών των δικαστικών κατά 48% - 60%, ανάλογα τη βαθμίδα. Η διαφορά τους με τους μισθούς των

στρατιωτικών είναι πλέον πολύ μικρή (10-20%) ενώ οι μισθοί των δυο αυτών κατηγοριών εξομοιώνονται πλήρως στη φάση της ολοκλήρωσης της καριέρας τους.

- Η αύξηση των αποδοχών ανά βαθμίδα είναι σταθερή για τους πανεπιστημιακούς καθηγητές, εν αντιθέσει με τις αποδοχές των δύο άλλων ειδικών μισθολογίων οι οποίες αυξάνονται σημαντικά στην τελευταία βαθμίδα.
- Αν και οι μισθοί των πανεπιστημιακών υπερτερούν αυτών των εκπαιδευτικών της μέσης εκπαίδευσης κατά 20-30%, ανάλογα με τη φάση του εργασιακού τους βίου, οι αποδοχές των δυο αυτών κατηγοριών εκπαιδευτικών είναι πλέον συγκρίσιμες. Για παράδειγμα, ένας Εκπαιδευτικός μέσης εκπαίδευσης με 20 έτη υπηρεσία λαμβάνει περίπου τις ίδιες αποδοχές με ένα Αναπληρωτή Καθηγητή με 12 έτη υπηρεσία.

Σύγκριση μισθών των Ελλήνων πανεπιστημιακών με μισθούς άλλων χωρών

- Οι χειρότερα αμειβόμενοι καθηγητές πανεπιστημίου είναι στη Βουλγαρία, Ρουμανία και Λιθουανία ενώ ιδιαίτερα υψηλούς μισθούς παρέχει στους καθηγητές η Ιρλανδία, με το Βέλγιο, την Κύπρο, την Ολλανδία, τη Μ. Βρετανία, τη Δανία και την Ιταλία να ακολουθούν.
- Γενικά, χαμηλοί μισθοί καταγράφονται στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, ενώ υψηλοί έως πολύ υψηλοί μισθοί παρέχονται στη Βόρεια και Βορειοδυτική Ευρώπη. Από τις χώρες του νότου ξεχωρίζουν οι υψηλοί μισθοί της Κύπρου και της Ιταλίας.
- Η Ελλάδα τοποθετείται σε μια από τις χαμηλότερες θέσεις, ουσιαστικά στην τελευταία θέση μεταξύ των χωρών της δυτικής Ευρώπης και λίγο πάνω από τις χώρες της ανατολικής Ευρώπης, παρέχοντας τους χαμηλότερους μισθούς και στις τρεις βαθμίδες.
- Το λεγόμενο μισθολογικό βήμα δηλ. η μεταβολή των αποδοχών μεταξύ των τριών τυπικών βαθμίδων, είναι μικρό στην Ελλάδα.
- Η προηγούμενη εικόνα δεν διαφοροποιείται σημαντικά όταν ληφθεί υπόψη και το κόστος ζωής της κάθε χώρας. Η Ελλάδα μαζί με τις χώρες της ανατολικής Ευρώπης παραμένουν στις τελευταίες θέσεις της κατάταξης ενώ αντίθετα, περιορισμένες ανακατατάξεις παρουσιάζονται στις υψηλές θέσεις της σειράς κατάταξης. Τους υψηλότερους μισθούς στην ΕΕ εξακολουθεί να δίνει η Ιρλανδία, ακολουθούμενη πια από την Κύπρο, Ολλανδία, Μ. Βρετανία, Βέλγιο και Ιταλία. Σημαντικές ανακατατάξεις εμφανίζονται στις μεσαίες θέσεις της κατάταξης. Η Πορτογαλία και η Ισπανία αναβαθμίζεται σημαντικά στην κατάταξη, καταλαμβάνοντας μαζί με την Ιταλία μια θέση στην ομάδα των χωρών με τους καλύτερα αμειβόμενους καθηγητές πανεπιστημίου.
- Σε παγκόσμιο επίπεδο, η Ελλάδα υπολείπεται των περισσότερων χωρών του λεγόμενου δυτικού κόσμου με μισθούς που βρίσκονται στα επίπεδα χωρών όπως Αργεντινή, Βραζιλία και Ιαπωνία και λίγο υψηλότερους από αυτούς της Κολομβίας, Τσεχίας και Τουρκίας.
- Λαμβάνοντας υπόψη το μέσο βιοτικό επίπεδο των χωρών, όπως αυτό εκφράζεται από το κατά κεφαλήν Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ), η Ελλάδα παρουσιάζει μικρή αρνητική απόκλιση από μια αναμενόμενη αναλογική σχέση των δυο αυτών μεγεθών. Συγκεκριμένα, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της χώρας για το 2014 αποτελεί το 87% του μέσου όρου των 24 υπό

εξέταση χωρών της Ε.Ε. ενώ οι μισθοί των καθηγητών στην Ελλάδα δεν υπερβαίνουν το 81% του αντίστοιχου μέσου όρου.

- Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η προηγούμενη εικόνα καθορίζεται από το χαμηλό ύψος του ΑΕΠ της χώρας, το οποίο βαίνει μειούμενο την τελευταία περίοδο (2009-2013). Η αναμενόμενη αύξηση του ΑΕΠ από το 2015, με σταθερούς μισθούς, αναμένεται να επιδεινώνει συνεχώς τη σχέση των μισθών καθηγητή με το βιοτικό επίπεδο της χώρας.
- Η αναλογία του μισθού των πανεπιστημιακών καθηγητών στην Ελλάδα σε σχέση με το μέσο μικτό μισθό εργαζομένων, όπως αυτός υπολογίζεται από τον ΟΟΣΑ, είναι λίγο κάτω από το μέσο όρο των 24 χωρών της Ε.Ε. που εξετάστηκαν στην παρούσα μελέτη.
- Η αναλογία των μισθών Πανεπιστημιακών Καθηγητών – Δικαστών στις μεγάλες βαθμίδες στην Ελλάδα (37%), δείχνει ότι οι τακτικές αποδοχές των Ελλήνων πανεπιστημιακών καθηγητών υπολείπονται σημαντικά αυτές των ανώτατων δικαστών, η οποία είναι σαφώς χαμηλότερη από τη μέση τιμή (63%) της αντίστοιχης αναλογίας για 20 χώρες της Ε.Ε., τοποθετώντας την Ελλάδα σε μια από τις χαμηλότερες θέσεις (στην προτελευταία θέση) στην μεταξύ τους σειρά κατάταξης.
- Η Ελλάδα καταλαμβάνει την τελευταία θέση μεταξύ των χωρών της Ε.Ε., και μάλιστα με μεγάλη διαφορά από την προτελευταία Γαλλία, ως προς την αυτονομία διαχείρισης των θέσεων και των μισθών του προσωπικού των πανεπιστημίων τους.

Πρόσθετες αμοιβές

- Το μεγαλύτερο ποσοστό των πανεπιστημιακών (70-80%), κυρίως λόγω ειδικότητας, δεν έχουν τη δυνατότητα άντλησης εισοδημάτων από άσκηση ελευθέρου επαγγέλματος.
- Η δυνατότητα πρόσθετων αμοιβών από συμμετοχή σε χρηματοδοτούμενα ερευνητικά προγράμματα είναι περιορισμένη και ιδιαίτερα ανταγωνιστική κυρίως λόγω των ιδιαίτερα χαμηλών εθνικών δαπανών για την έρευνα σε συνδυασμό με τους περιορισμούς που επιβάλουν οι διαχειριστικές αρχές των εθνικών ερευνητικών προγραμμάτων και των περιορισμών που θέτει η απαίτηση της «ίδιας συμμετοχής» στα ευρωπαϊκά χρηματοδοτούμενα προγράμματα.
- Οι δυνατότητες χρηματοδότησης από ερευνητικά προγράμματα διαφοροποιούνται σημαντικά με το επιστημονικό πεδίο του πανεπιστημιακού, με τις ανθρωπιστικές και κοινωνικές επιστήμες να έχουν λιγότερες ευκαιρίες πρόσβασης σε ερευνητικά κονδύλια σε σχέση με τις τεχνολογικές και θετικές επιστήμες.
- Η μεγάλη μείωση στη χρηματοδότηση των πανεπιστημίων, η οποία ξεπερνά το 60% στο διάστημα 2009-2015, περιορίζει περαιτέρω, με έμμεσο τρόπο, τις αποδοχές των πανεπιστημιακών καθώς αναγκάζονται να καλύψουν με δικούς τους πόρους δαπάνες αναγκαίες για την άσκηση των καθηκόντων τους, όπως η οικονομική αποζημίωση για τη συμμετοχή σε επιστημονικά συνέδρια, προμήθεια αναλωσίμων για διδασκαλία και έρευνα κ.α.

Βιβλιογραφία

Επιτροπή Ερευνών ΑΠΘ (2014), Απολογισμός 2013 Επιτροπής Ερευνών ΑΠΘ.

Λιτσαρδάκης Γ. (2012), Σύγκριση ειδικών μισθολογίων 2012.
http://www.posdep.gr/index.php?option=com_docman&task=doc_download&gid=1121&Itemid=142

Μίσκου Ε. (2010), Οι μισθοί των πανεπιστημιακών στην Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Διπλωματική Διατριβή, ΠΜΣ στις Ευρωπαϊκές Σπουδές, Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Πετράκης Π., Δημόσιες Δαπάνες και ΑΕΙ. (<http://blogs.in.gr/blogger/post/?aid=1231267597>)

Συμβούλιο της Ευρώπης (2010) Judicial Systems CEPEJ 2012 Report on the Evaluation of European (2010 data).
<http://www.coe.int/T/dghl/cooperation/cepej/evaluation/2012/PowerpointJPJ.pdf>

Φείδας Χ. (2014) Φύλλο υπολογισμού μισθοδοσίας μελών ΔΕΠ (<http://wp.me/P3qmiW-4C>)

Χουλιάρας Β. (2013) Υπολογισμός της μισθοδοσίας των εκπαιδευτικών από 1/1/2013.
http://www.alfavita.gr/sites/default/files/attachments/misthodosia_chouliaras_01012013_b_0.xls

ACO (2014), Academic Careers Observatory of the European University Institute (<http://www.eui.eu/ProgrammesAndFellowships/AcademicCareersObservatory/AcademicCareersbyCountry/Index.aspx>)

Altbach P.G., L. Reisberg, M. Yudkevich, G. Androushchak, I.F. Pacheco (2012) Paying the Professoriate: A Global Comparison of Compensation and Contracts. Routledge, New York and London (Δεδομένα σε <http://acarem.hse.ru/data>).

Estermann T., T. Nokkala, M. Steinel (2011) University Autonomy in Europe II: The Scorecard (2013). European University Association (<http://www.eua.be/university-autonomy-in-europe>)

World Bank (2014), GDP per capita, PPP\$, (<http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.PP.CD>)

IMF (2014) International Monetary Fund's World Economic Outlook (WEO) Database, October 2014 Edition (<http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2014/02/weodata/index.aspx>).

Kaszubowski, M. Wolszczak-Derlacz J. (2014) Salary and reservation wage gender gaps in Polish Academia. GUT Faculty of Management and Economics, Working Paper Series A

(Economics, Management, Statistics) No.1/2014 (19) (http://www.zie.pg.gda.pl/c/document_library/get_file?p_l_id=10815&folderId=551792&name=DLFE-17912.pdf)

MORE2 (2012) Support for continued data collection and analysis concerning MObility patterns and career paths of Researchers (<http://www.more-2.eu/>)

OECD (2014a) Organization for Economic Co-operation and Development: Purchasing Power Parities (PPPs) Data (<http://www.oecd.org/std/prices-ppp/purchasingpowerparitiespppsdata.htm>)

OECD (2014b) Organization for Economic Co-operation and Development: Average annual wages (http://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=AV_AN_WAGE)

UNECE (2014) United Nations Economic Commission for Europe, Statistical Database (<http://w3.unece.org>)